

UCHWAŁA NR VIII/82/19
RADY POWIATU BRZESKIEGO
z dnia 26 września 2019 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 -2029

Na podstawie art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. Dz.U z 2019 r. poz. 511,1571) w związku z art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz.1507)

Rada Powiatu Brzeskiego ustala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019 – 2029, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

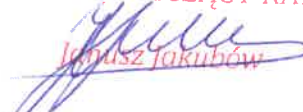
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Brzeskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Janusz Jakubów

Załącznik
do Uchwały Nr VIII/82/19
Rady Powiatu Brzeskiego
z dnia 26 września 2019 r.

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE
W BRZEGU

**POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
NA LATA 2019 – 2029**

**Powiat
Brzeski**

BRZEG WRZESIEŃ 2019

Spis treści

WPROWADZENIE	4
I. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU.....	5
1.1. Główne obszary strategii	6
1.2. Organizacja procesu strategii.....	6
II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU BRZESKIEGO	6
2.1. Dane ogólne o Powiecie Brzeskim	6
III. DETERMINANTY POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE BRZESKIM.....	8
3.1. Główne obszary działania jednostek pomocy społecznej.....	8
3.2. Ubóstwo.....	9
3.3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa.....	10
3.4. Bezdomność.....	12
3.5. Alkoholizm i narkomania	13
3.6. Przemoc wobec nieletnich i przestępczość nieletnich	16
IV. ANALIZA WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OKREŚLAJĄCYCH ZADANIA POWIATU W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ, PIELICZY ZASTĘPCZEJ I REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	17
4.1. Starzenie się społeczności lokalnej.....	17
4.2. Niepełnosprawność.....	19
4.3. Zaburzenia funkcjonowania rodziny	21
V. ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE BRZESKIM I ICH ROLA W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	23
5.1. Zadania powiatu określone ustawą o pomocy społecznej	23
5.2. Zadania powiatu określone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	25
5.3. Zadania powiatu określone ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.....	27
5.4. Zasoby jednostek pomocy społecznej powiatu brzeskiego	28
5.5. Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy zastępczej, pieczy zastępczej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.....	30
VI. ROLA ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ, PIELICZY ZASTĘPCZEJ I REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	32
6.1. Programy Unii Europejskiej	32
6.2. Programy MRPiPS.....	33
6.3. Programy PFRON.....	34
VII. ANALIZA SWOT.....	34
7.1 Analiza stanu obecnego, kierunki zmian	34

VIII. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE BRZESKIM NA LATA 2019 – 2029	39
8.1. Misja samorządu powiatu brzeskiego.....	39
8.2. Cele strategiczne	41
8.3. Cele operacyjne	41
8.3.1. Cel strategiczny: zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji i ekсклюzji społecznej grup i osób zagrożonych na terenie powiatu brzeskiego.	41
8.3.2. Rozwój nowych instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form usług społecznych, tym dla wsparcia i opieki nad dzieckiem, rodziną, osobami niepełnosprawnymi i starszymi.....	42
8.3.3 Rozwój nowych form pracy socjalnej.....	43
8.3.4. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej i przekazywanie im do realizacji części zadań publicznych.	43
8.3.5. Wspieranie rozwoju samoorganizacji społecznej, podmiotów ekonomii społecznej oraz różnorodnych form samopomocy	44
8.3.6. Wdrażanie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się	44
8.3.7. Rozwój infrastruktury usług społecznych w powiecie brzeskim.....	45
8.4 Kierunki rozwoju infrastruktury pomocy społecznej na terenie powiatu brzeskiego.....	45
IX. Zarządzanie, monitoring i ewaluacja Strategii	46
9.1. Zarządzanie (wdrażanie), monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego na lata 2019 – 2029	46
9.2. Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego	47
9.3. Monitoring i Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego	48
9.4. Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego	50
9.5. Promocja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego	51
X. ZAKOŃCZENIE	51

WPROWADZENIE

Pomoc społeczna zgodnie z definicją ustawy o pomocy społecznej jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Celem pomocy społecznej jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w godnych warunkach a także zapobieganie powstawaniu sytuacji powodujących konieczność zastosowania instrumentów określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Rodzaj, forma i rozmiar świadczeń powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy.

Jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz wyznaczanie kierunku działań w obszarze lokalnej polityki społecznej oraz innych polityk bezpośrednio lub pośrednio związanych z pomocą społeczną. Obowiązek opracowania Strategii dla samorządu powiatowego wynika wprost z art. 16b ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. W szczególności Strategia zawiera diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym Strategią oraz określa cele strategiczne projektowanych zmian, kierunków tych zmian, sposób jej realizacji i ram finansowych oraz wskaźników realizacji zadań.

Diagnoza sytuacji społecznej w powiecie brzeskim w dużej mierze oparta jest na badaniach ilościowych i określa aktualną sytuację społeczną mieszkańców powiatu brzeskiego. Ze względów organizacyjnych, technicznych i finansowych nie jest ona oparta na badaniach jakościowych, które uzupełniają w sposób istotny badania ilościowe i wskazują na społeczne uwarunkowania występujących zjawisk w obszarze życia społecznego mieszkańców powiatu brzeskiego. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na podstawie zebranych danych określa zjawiska występujące w obszarze społecznym z uwzględnieniem wpływu polityki państwa w tym obszarze, a także na podstawie zebranych danych podejmuje próbę wyznaczenia celów strategicznych i działań pomocy społecznej na najbliższe 10 lat, których realizacja przyczyni się do zniwelowania lub znacznego ograniczenia niekorzystnych zjawisk występujących na terenie powiatu brzeskiego. Strategia jest też podstawą do opracowywania bardziej szczegółowych programów działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców powiatu brzeskiego i działań instytucji pomocy społecznej, w szczególności w obszarze społecznym.

I. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

Przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Brzeskim na lata 2019 - 2029 zastosowano przyjęto model konsultacji społecznej opartej na udziale władz i społeczności lokalnej nad budową Strategii. W budowie Strategii uczestniczyli powołani Zarządzeniem Nr 56/2017 Starosty Powiatu Brzeskiego z dnia 20 października 2017 r. w sprawie powołania Zespołu do budowy Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019-2029 działającego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Brzegu. W skład Zespołu weszli przedstawiciele jednostek samorządowych wskazani przez Wójtów i Burmistrzów Gmin Powiatu Brzeskiego oraz jednostek organizacyjnych powiatu realizujących zadania z zakresu problematyki społecznej. Opiekę merytoryczną nad dokumentem sprawował dr Andrzej Ferens – pracownik naukowy Uniwersytetu Wrocławskiego. Założenia Strategii były poddane konsultacjom społecznym, które odbywały się poprzez uwagi zgłaszane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy i integracji społecznej na terenie powiatu brzeskiego oraz zgłaszane w formie elektronicznej i pisemnej uwagi mieszkańców powiatu brzeskiego.

Podstawowymi dokumentami prawnymi na jakich oparta jest strategia to:

- ustawa o pomocy społecznej
- ustawa o samorządzie powiatowym
- ustawa o prowadzeniu polityki rozwoju
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób
- niepełnosprawnych
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

oraz

- Narodowa Strategia Integracji Społecznej
- Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej na lata 2016 - 2025
- Strategia Rozwoju Powiatu Brzeskiego na lata 2007 – 2020
- Powiatowy Program na Rzecz Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020
- Powiatowy Program na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Brzeskim na lata 2016 – 2021
- Powiatowy Program Profilaktyczno – Edukacyjny dla dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą w powiecie brzeskim na lata 2015 – 2018
- Powiatowy Program Profilaktyczno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w powiecie brzeskim na lata 2015 - 2018

1.1. Główny obszary strategii

Głównymi obszarami Strategii są zjawiska z zakresu ustawy o pomocy społecznej jakie realizuje samorząd powiatowy, problemy związane z obszarem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, obszar zjawisk związanych z przemocą w rodzinie oraz realizacja zadań adresowanych przez samorząd powiatowy dla osób niepełnosprawnych. Wybór tych obszarów wynika z ustaw, które nakładają obowiązek ich realizacji przez powiat, zmian zachodzących w strukturze społecznej powiatu oraz zasobów jakimi dysponuje powiat brzeski w tych obszarach.

1.2. Organizacja procesu strategii

Budowę Strategii skonstruowano na działaniach organizacyjnych związanych z powołaniem Zespołu ds. budowy Strategii, określeniu struktury Strategii i wybraniu obszarów objętych badaniami, zebraniu i opracowaniu danych i informacji z zakresu objętego Strategią, przeprowadzeniu konsultacji społecznych, opracowaniu analizy SWOT, omówieniu wszystkich materiałów zebranych w trakcie budowy Strategii i przedstawieniu projektu uchwały w sprawie przyjęcia Strategii przez Radę Powiatu Brzeskiego.

II. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU BRZESKIEGO

2.1. Dane ogólne o Powiecie Brzeskim

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Powiat Brzeski na koniec 2017r. zamieszkiwało 90.493 mieszkańców, w tym 46.423 kobiety, co stanowi 51,3% ogółu mieszkańców oraz 44.070 mężczyzn, co stanowi 48,7% ogółu mieszkańców. W latach 2002 – 2017 liczba mieszkańców powiatu zmalała o 2,4%. Według danych GUS podanych w związku z wyborami samorządowymi w roku 2018 liczba mieszkańców powiatu brzeskiego wynosiła 93.145 osób. Średnia wieku mieszkańców powiatu brzeskiego wynosi 41,6 lat. Prognozy GUS wskazują, że w dalszym ciągu w powiecie brzeskim będzie trwała tendencja spadkowa liczby mieszkańców. Według danych GUS prognozowana liczba mieszkańców powiatu brzeskiego w roku 2050 wynosić będzie 72.167 osób. Jednocześnie – co jest ważne dla kształtowania polityk społecznych na terenie powiatu – wzrośnie liczba osób starszych i zmaleje liczba osób aktywnych zawodowo. W 2017 r. na 1000 mieszkańców pracowało 169 osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa opolskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. W roku 2017 zanotowano w powiecie brzeskim ujemny przyrost naturalny wynoszący -217.

Odpowiada to przyrostowi naturalnemu **-2,40** na 1000 mieszkańców powiatu brzeskiego. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,79 i jest nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa. W 2017 r. urodziło się 350 dzieci, w tym 48% dziewczynek i 52% chłopców.

Istotny z punktu niniejszej Strategii jest podział na:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiącą 17,3% ogółu mieszkańców
- ludność w wieku produkcyjnym stanowiącą 62% ogółu mieszkańców
- ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiącą 20,7% ogółu mieszkańców

W warstwie administracyjnej w skład powiatu brzeskiego wchodzi:

- Gmina Brzeg
- Gmina Grodków
- Gmina Lewin Brzeski
- Gmina Lubsza
- Gmina Olszanka
- Gmina Skarbimierz

Według danych PKW z 2018 r. związanych z wyborami samorządowymi liczba mieszkańców w poszczególnych gminach wynosiła:

Lp	Nazwa gminy	Liczba mieszkańców
1	Brzeg	34.069
2	Grodków	19.920
3	Lewin Brzeski	12.704
4	Lubsza	8.772
5	Olszanka	4.872
6	Skarbimierz	7.667

W roku 2017 zarejestrowano 962 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1065 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wyniosło dla powiatu brzeskiego minus 103. W tym samym roku 28 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 9 wymeldowań za granicę.

Mieszkańcy powiatu brzeskiego zawarli w 2017 r. 457 małżeństw, co odpowiada 5,0 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym czasie odnotowano 1,8 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. W przypadku zawieranych małżeństw jest to ilość nieznacznie większa niż w województwie opolskim i zbliżona do wartości krajowych. W przypadku rozwodów jest to znacznie więcej niż dla województwa opolskiego i nieznacznie więcej dla wartości w kraju.

28,9% mieszkańców powiatu jest stanu wolnego, 55,8% żyje w małżeństwie, 5,3% jest po rozwodzie a 9,7% to wdowy/wdowcy.

W powiecie brzeskim udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wynosił 5,8% ogółu mieszkańców, co jest wartością wyższą o 0,6% w

porównaniu do liczby osób korzystających z tej formy pomocy w województwie opolskim.

Wydatki na pomoc społeczną w powiecie brzeskim stanowią około 17,5% wydatków powiatu ogółem, co stanowi, że średnio na jednego mieszkańca powiatu przypada 164,40 zł wydatków na pomoc społeczną.

W powiecie brzeskim na 1000 osób pracuje 169 osób. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa opolskiego oraz znacznie mniej dla wartości dla Polski. Wśród wszystkich pracujących 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu brzeskiego 11.142 osoby wyjeżdżają do pracy do innych gmin a 4905 przyjeżdża do pracy spoza gmin z innych powiatów. Średnie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie brzeskim jest niższe od średniego miesięcznego wynagrodzenia w Polsce i stanowiło w 2017r. 85,2% wynagrodzenia w Polsce. Wynagrodzenie to wynosiło 3.858,63 zł.

III. DETERMINANTY POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE BRZESKIM

3.1. Główne obszary działania jednostek pomocy społecznej

Istotnym dla oceny sytuacji społecznej w powiecie brzeskim jest określenie głównych obszarów wpływających na działania jednostek pomocy społecznej, w szczególności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Analizując główne obszary działań PCPR jakimi są:

- prowadzenie domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym,
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza
- osoby niepełnosprawne

należy zidentyfikować zjawiska i przyczyny mające bezpośredni wpływ na zakres działań pomocy społecznej oraz na wydatki związane z realizacją zadań. Jednym ze zjawisk generujących działania pomocy społecznej jest zjawisko ubóstwa. Zjawisko ubóstwa dotyka różne grupy społeczne w różnym czasie, jednak najczęściej dotyka osoby i rodziny, które pozostają w dłuższym okresie czasu bezrobotne, rodziny wielodzietne i rodziny z osobą niepełnosprawną lub przewlekłe chorą. Sytuację te odzwierciedla struktura świadczeniobiorców pomocy społecznej. Zmiany w zakresie polityki społecznej państwa powodują zmianę struktury klientów pomocy społecznej jak też zmianę struktury wydatków w tym obszarze. Do końca lat osiemdziesiątych głównymi klientami pomocy społecznej były osoby starsze, osoby niepełnosprawne, rodziny wielodzietne i osoby z problemami alkoholowymi. W latach dziewięćdziesiątych i w pierwszej dekadzie XXI wieku głównymi klientami pomocy społecznej były osoby bezrobotne, które z powodu bezrobocia nie dysponowały wystarczającymi

środkami na poziomie minimum socjalnego czy minimum egzystencji. W związku z tym problemem pojawiło się zjawisko określane w literaturze fachowej jako zjawisko „nowej biedy”, wynikające z pauperyzacji w skutek nagłego i masowego bezrobocia.

W drugiej dekadzie XXI wieku zjawisko bezrobocia, które w istotny sposób zmieniło strukturę świadczeniobiorców pomocy społecznej w latach poprzednich uległo zminimalizowaniu, co powoduje, że ponownie zjawiskiem ubóstwa zagrożone są najbardziej osoby starsze, osoby niepełnosprawne, rodziny wielodzietne i osoby z uzależnieniami.

3.2. Ubóstwo

Prowadzone przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu badania dotyczące ubóstwa oparte są na „wskaźniku miary rozwoju”, będącym skumulowaną miarą takich wartości jak:

- stopa bezrobocia w gminie,
- liczba rodzin wielodzietnych w gminie,
- wskaźnik rodzin z osobą niepełnosprawną,
- liczbą rodzin żyjących z osobą długotrwałą chorobą.

Badania dotyczące roku 2017 wskazują, że brak było w województwie opolskim gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem.

W układzie tabelarycznym stopień zagrożenia ubóstwem w gminach powiatu brzeskiego w roku 2017 przedstawiał się następująco:

Lp.	Gmina	Miara rozwoju
1	Brzeg	0,543
2	Lewin Brzeski	0,554
3	Skarbimierz	0,589
4	Grodków	0,578
5	Lubsza	0,614
6	Olszanka	0,569

Niski stopień ubóstwa w 2017r. zanotowano w gminie Lubsza, a umiarkowany stopień ubóstwa w pozostałych gminach powiatu brzeskiego. Po raz pierwszy od momentu prowadzenia badań ani jedna gmina w powiecie brzeskim nie została zaliczona do gmin o wysokim stopniu zagrożenia ubóstwem.

Za główne źródła poprawy sytuacji wskaźnika ubóstwa należy uznać:

- dalszy, systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia,
- zmniejszenie liczby świadczeniobiorców pomocy społecznej,
- zmniejszenie ilości rodzin niepełnych.

Jedynym wskaźnikiem, który zanotował w ostatnim okresie wzrost jest liczba osób w rodzinach wielodzietnych.

Według badań budżetów domowych GUS w 2016r. granica ubóstwa relatywnego (dochody poniżej 50% mediany przeciętnych dochodów do dyspozycji netto) wynosiła:

- na 1 osobę - 770 zł
- dla 4 osobowej rodziny (2 osoby dorosłe i 2 dzieci) – 2.080 zł

Granica ubóstwa skrajnego wynosiła:

- na 1 osobę – 550 zł
- dla 4 osobowej rodziny (2 osoby dorosłe i 2 dzieci) – 1.486 zł

Najbardziej zagrożeni skrajnym ubóstwem są nadal mieszkańcy wsi.

3.3. Bezrobocie jako istotna przyczyna ubóstwa

Bezrobocie jest jedną z podstawowych przyczyn ubóstwa. Pozostawanie bez pracy i dochodów w dłuższym okresie czasu generuje wiele ujemnych skutków w różnych obszarach funkcjonowania osób i rodzin, które w przypadku nałożenia się innych czynników powodują wejście osób bezrobotnych w system pomocy społecznej. Najczęściej też osoby i rodziny, u których występuje zjawisko długotrwałego bezrobocia (powyżej 12 miesięcy) stają się świadczeniobiorcami pomocy społecznej i wchodzą w obszar ubóstwa. Zjawisko bezrobocia jest pochodną sytuacji gospodarczej. Pomimo obecnie niskiego poziomu bezrobocia nie można tego zjawiska traktować jako zjawiska stałego. Dokonując analizy bezrobocia w powiecie brzeskim zwrócić należy uwagę, że są kategorie osób, które nie trafiają na rynek pracy z różnych powodów, np. niepełnosprawność, brak wykształcenia, bezradność, uzależnienia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Brzegu poziom i stopa bezrobocia w roku 2018 kształtowały się odpowiednio:

- stopa bezrobocia wg danych na 30.06.2018 – 8,7%
- stopa bezrobocia wg danych na 31.12.2018 – 8,9%
- liczba bezrobotnych wg. stanu na 31.12.2018 - 2479

Struktura niektórych grup bezrobotnych.

POZIOM I STOPA BEZROBOCIA W POWIECIE BRZESKIM – 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych	Stopa bezrobocia
Powiat Brzeski	2479	8,9%
Gmina Brzeg	960	b.d.
Gmina Grodków	566	b.d.
Gmina Lewin Brzeski	371	b.d.
Gmina Lubsza	252	b.d.
Gmina Olszanka	124	b.d.
Gmina Skarbimierz	206	b.d.

Struktura bezrobotnych –stan na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych ogółem	Liczba bezrobotnych z zasiłkiem	Liczba zarejestrowanych kobiet
Powiat Brzeski	2479	573	1480
Gmina Brzeg	960	215	555
Gmina Grodków	566	128	339
Gmina Lewin Brzeski	371	74	234
Gmina Lubsza	252	64	145
Gmina Olszanka	124	31	69
Gmina Skarbimierz	206	61	136

Struktura zarejestrowanych bezrobotnych wg wieku

Wiek	Liczba bezrobotnych
15-17	0
18-24	304
25-34	683
35-44	561
45-54	430
55-59	335
60-64	166

Struktura zarejestrowanych bezrobotnych wg wykształcenia

Wykształcenie	Liczba bezrobotnych
Wyższe	309
Policealne i średnie zawodowe	632
Średnie ogólnokształcące	234
Zasadnicze zawodowe	607
Gimnazjalne i poniżej	697

Przedstawione powyżej tabele ukazujące poziom bezrobocia w powiecie brzeskim, który od wielu lat znajduje się w grupie powiatów województwa opolskiego o najwyższym poziomie bezrobocia wskazują na istotne problemy związane z tym zjawiskiem, a mające znaczny wpływ na poziom funkcjonowania społecznego mieszkańców powiatu oraz na poziom wydatków jednostek pomocy społecznej. Za najbardziej niepokojący można uznać fakt, że w grupie osób bezrobotnych znajduje się duża grupa ludzi młodych i dobrze wykształconych. Osoby w wieku do 34 lat stanowią 39,8% ogółu bezrobotnych, a co 8 osoba bezrobotna (12,5%) to osoba z wyższym wykształceniem.

3.4. Bezdomność

Zjawisko w powiecie brzeskim nie jest dobrze zbadane. Od wielu lat przyjmuje się na podstawie informacji ośrodków pomocy społecznej oraz danych Schroniska im. Świętego Brata Alberta w Pępicach, że liczba osób bezdomnych na terenie powiatu brzeskiego oscyluje w granicach 150 -200 osób. Struktura osób bezdomnych jak też przyczyny bezdomności w ostatnim okresie czasu zmieniają się. Coraz częściej osobami bezdomnymi są osoby, które czasowo utraciły zdolność do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym oraz osoby samotne. Przyczyn wejścia w obszar bezdomności jest wiele i generalnie jest to splot kilku okoliczności, które powodują, że osoby stają się bezdomne. Bezdomność dotyczy przede wszystkim osoby a nie rodziny, częściej mężczyzn niż kobiety. Wśród wielu przyczyn wejścia w obszar bezdomności są między innymi: uzależnienia, choroby psychiczne, długotrwałe bezrobocie, eksmisje.

Nowym zjawiskiem, które pośrednio jest związane z bezdomnością jest usamodzielnianie się wychowanków pieczy zastępczej, MOW oraz zakładów resocjalizacyjnych oraz eksmisje. Wychowankowie opuszczający tego typu placówki mają bardzo duże problemy z pozyskaniem mieszkania. Próbuje zaspakajać swoje potrzeby mieszkaniowe w różny sposób – np. mieszkanie u znajomych, wynajmowanie mieszkania. W dłuższym okresie czasu może to doprowadzić do powstania zjawiska bezdomności. Osobnym zagadnieniem, które nie jest badane jest zjawisko eksmisji. Nowe rozwiązania prawne nie pozwalają na eksmisję na bruk w okresie jesienno-zimowym. Jest to jednak zjawisko, które w okresie wiosenno-letnim pojawia się na terenie powiatu brzeskiego. Świadczy o tym fakt, że do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zgłaszają się osoby, rzadziej rodziny, które oczekują wsparcia i pomocy w zaspokojeniu jednej z podstawowych potrzeb, jaką jest potrzeba mieszkaniowa.

W powiecie brzeskim nie prowadzi się badań liczby osób bezdomnych. Według danych MOPS Brzeg na terenie Brzegu jest od 60 do 100 osób bezdomnych. Zjawisko bezdomności jest najbardziej widoczne w okresie zimowym i zdecydowanie jest to zjawisko, które dotyczy przede wszystkim mężczyzn.

Na terenie powiatu brzeskiego działa schronisko dla bezdomnych mężczyzn im. Świętego Brata Alberta w Pępicach, które zaspakaja potrzeby lokalnego środowiska w zakresie bezdomnych mężczyzn. Według danych pozyskanych ze schroniska liczba osób korzystających ze schroniska przedstawia się następująco:

Lp	Osoby bezdomne	2017 r.	2018 r.
1	Liczba przyjęć	201	141
2	Liczba osób	84	82

Schronisko dla bezdomnych im. Św. Brata Alberta w Pępicach nie prowadzi statystyk dotyczących miejsca ostatniego zamieszkania, stąd trudność w określeniu ilu mieszkańców powiatu brzeskiego skorzystała z pomocy ze strony schroniska.

3.5. Alkoholizm i narkomania

Alkoholizm

Zjawisko alkoholizmu dotyczy wszystkich grup społecznych i zawodowych. Łatwy dostęp do wszelkiego rodzaju napojów alkoholowych, zmiana obyczajów, stres, upadek wartości rodzinnych i norm społecznych, bezrobocie, zmiany miejsca pracy, brak umiejętności radzenia sobie z problemami powoduje niepokojące zjawisko jakim jest uzależnienie od alkoholu. Szczególnie gdy zjawisko to dotyczy nieletnich i małoletnich.

Alkoholizm dorosłych jak i dzieci i młodzieży jest zjawiskiem niosącym za sobą wiele negatywnych skutków tak w sferze społecznej jak i emocjonalnej rodzin dotkniętych problemem. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem obserwowanym w ostatnim okresie czasu jest obniżanie się wieku osób, które miały styczność z alkoholem. Badania HBSC z 2018r. wskazują, że alkohol jest jedną z najbardziej popularnych substancji psychoaktywnych używanych przez młodzież. Większość młodych ludzi zaczyna spożywać alkohol pomiędzy 12 a 16 rokiem życia. W tym okresie życia zwiększają się znacznie psychologiczne, społeczne i fizyczne konsekwencje spożywania alkoholu. Istotnym faktem wynikającym z tych badań jest to, że płeć nie różnicuje już częstości podejmowania prób picia alkoholu, zwłaszcza wśród 15-letniej młodzieży. Jednocześnie badania wskazują na spadek odsetka nastolatków, których dotyczyła wczesna inicjacja alkoholowa z 46% w 2002r. do 28% w 2014r. Zmalał także odsetek młodzieży, która wcześniej zaczęła się upijać z 17% do 8%. Jednocześnie eksperymentowanie z alkoholem chociaż raz w życiu zadeklarowało 90,2% uczniów w wieku 15 lat i 94,8% uczniów wieku 17 lat. Z danych Komendy Powiatowej Policji w Brzegu wynika, że w roku 2016 zatrzymano 28 nietrzeźwych nieletnich, w tym 8 dziewczyn a w roku 2017 ilość zatrzymanych nieletnich wzrosła do 36, w tym 13 dziewczyn. Czyny karalne popełnione przez nieletnich kształtowały się następująco:

	2016	2017
Kradzieże	3	10
Włamania	1	1
Uszczerbek na zdrowiu	6	5
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	12	5
Rozbój	1	1
Bojka, pobicie	2	3
Inne	13	24
Razem	38	49

Ilość nieletnich sprawców czynów karalnych:

	2016	2017
Kradzieże	3	12
Włamania	1	1
Uszczerbek na zdrowiu	6	4
Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii	7	4
Rozbój	2	1
Bojka, pobicie	7	6
Inne	13	26
Razem	39	54

Problem alkoholizmu osób dorosłych skutkuje wieloma niepożądanymi zjawiskami społecznymi, mającymi wpływ na funkcjonowanie pomocy społecznej. Problemem, którego źródła tkwią w dużym stopniu w alkoholizmie jest duża liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu. Na poziomie gmin problematyką alkoholizmu zajmują się miejskie i gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Według danych z tych Komisji w latach 2017 i 2018 wpłynęło łącznie 389 wniosków o podjęcie postępowań wobec osób nadużywających spożywanie napojów alkoholowych, z tego w 2017 r. 228 i 161 w 2018 r oraz wydano 229 skierowań na leczenie, z tego 125 w roku 2017.

W podziale na poszczególne gminy ilość ta przedstawia się następująco:

GMINA	ILOŚĆ WNIOSKÓW		ILOŚĆ SKIEROWAŃ NA LECZENIE	
	2017	2018	2017	2018
BRZEG	81	50	67	57
LEWIN BRZESKI	12	13	6	8
GRODKÓW	82	55	35	30
LUBSZA	29	28	0	0
OLSZANKA	9	9	4	4
SKARBMIERZ	15	6	13	5

Narkomania.

Pod pojęciem narkomanii najczęściej rozumiemy zażywania różnego rodzaju środków odurzających oraz wszelkich z tym zjawiskiem związanych problemów zdrowotnych i społecznych. Według danych Komendy Głównej Policji w 2017 r. stwierdzono na terenie kraju 32.601 przestępstw narkotykowych, z czego na

poziomie województwa opolskiego 733. Przepięstwa te dotyczyły następujących czynów: posiadanie narkotyków, handel narkotykami, przemyt i produkcja narkotyków, przęstwa pod wpływem narkotyków. W ostatnich dwóch dekadach nastąpił znaczny wzrost przęstw związanych z narkotykami. W roku 2000 wg. danych KGP stwierdzono 19.628 przęstw. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii następujące czyny są zagrożone następującymi karami:

- posiadanie narkotyków jest czynem karalnym zagrożonym karą do 5 lat więzienia i grzywny;
- produkcja środków odurzających jest zagrożona karą więzienia od 6 miesięcy do 10 lat i/lub grzywny;
- za handel narkotykami grozi kara pozbawienia wolności od roku do 10 lat i grzywny, a w przypadku sprzedawania małoletniemu na czas nie krótszy od lat 3;
- kto udziela środka odurzającego albo nakłania do użycia takiego środka inną osobę, zwłaszcza małoletnią, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

Wzrastająca dostępność narkotyków i środków odurzających powoduje, że coraz więcej środowisk dotkniętych jest problemem narkomanii. Według wielu badań opinii publicznej prowadzonych przez wyspecjalizowane firmy badawcze najszybciej rozwija się problem narkomanii wśród dzieci i młodzieży. Typowy narkoman/osoba uzależniona od środków odurzających to osoba pomiędzy 18 – 24 rokiem życia, wykształcenie podstawowe lub zawodowe, częściej mężczyzna. Najczęściej zagrożone środowiska to dzieci i młodzież z miasta, najczęściej z rodzin patologicznych i rodzin materialnie bogatych. W wielu prowadzonych badaniach związanych z tym problemem zwraca się uwagę na coraz powszechniejszy dostęp do narkotyków i środków odurzających (poprzez internet) oraz obniżenie wieku osób zażywających substancje psychoaktywne. Nowym zjawiskiem związanym z uzależnieniami jest uzależnienie od leków. Leki uspakajające lub psychotropy używane bez przepisu lekarza są częściej zażywane przez dziewczęta. Ostatnie badania ankietowe przeprowadzone w kraju wykazują, że aż 11,6% pierwszoklasistów i 13,5% trzecioklasistów zażywało te leki. Nierozwiązanym problemem jest dostęp do tzw. dopalaczy, które powodują olbrzymie zniszczenie organizmu. Problem używania dopalaczy najczęściej dotyczy młodych ludzi, częściej mężczyzn pochodzących z rodzin problemowych.

Wśród substancji nielegalnych największym rozpowszechnieniem cechują się konopie indyjskie (marihuana). Drugie i trzecie miejsce zajmują amfetamina i heroína. Na podstawie zebranych przez jednostki powiatowe danych wynika, że na terenie województwa opolskiego – a co za tym idzie – także na terenie powiatu brzeskiego dostępne są wszystkie występujące na terenie kraju środki odurzające, w także syntetyki z grupy „Ecstasy”.

Należy jednoznacznie podkreślić, że na terenie powiatu brzeskiego nie są prowadzone żadne badania dotyczące problemu narkomanii wśród nieletnich,

które pozwoliłyby zdiagnozować problem i podjąć działania profilaktyczne adresowane do tych środowisk, które są najbardziej zagrożone narkomanią i uzależnieniami.

3.6. Przemoc wobec nieletnich i przestępczość nieletnich

Przemoc wobec nieletnich w świadomości opinii publicznej kojarzona jest najczęściej z drastycznymi zachowaniami dorosłych wobec dzieci, wyrażającymi się brutalnym pobiciem dzieci przez rodziców czy też opiekunów. Przemoc najczęściej kojarzona jest z przemocą fizyczną. Wynika to z faktu, że najłatwiej jest zidentyfikować tego rodzaju formę przemocy wobec drugiej osoby. Inne formy przemocy trudne są do uchwycenia i zidentyfikowania. Mało jest też badań i prowadzonych statystyk, które zarówno opisywały by te zjawiska w sposób profesjonalny jak też statystyczny. Dotyczy to takich form przemocy jak przemoc w szkole, przemoc emocjonalna w rodzinie, przemoc ekonomiczna, przemoc seksualna, nakłanianie do zachowań skrajnych czy też mocno rozwijająca się przemoc internetowa (np. stalking).

Stosowanie wobec dzieci jakiegokolwiek formy przemocy niesie ze sobą trwałe zaburzenia psychiczne ofiar przemocy. Zaburzone zostają prawidłowe reakcje i potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży. Pozostawienie ofiar przemocy bez kompleksowego wsparcia, działań powoduje powstanie trwałych urazów zakłócających prawidłowe ich funkcjonowanie w przyszłości.

Krzywdzenie dzieci ma wyraz bezpośredni – poprzez bezpośrednią przemoc fizyczną lub psychiczną oraz wymiar pośredni – poprzez fakt, że dziecko jest świadkiem przemocy w rodzinie. Krzywdzenie dzieci odbywa się także poprzez zaniedbanie materialne. Zaniedbania psychiczne, poniżanie godności, autorytatywny model wychowania, alkoholizm rodziców to zdecydowanie zjawiska mające duży wpływ na powstawanie przemocy wobec dzieci i młodzieży. Dzieci krzywdzone częściej chorują niż ich rówieśnicy, częściej też występują różnego rodzaju zaburzenia emocjonalne, nerwice, depresje. Doraźnymi skutkami przemocy są:

- cierpienie i lęk;
- obniżenie sprawności, zaburzenia somatyczne;
- urazy;
- trudności w nauce;
- zaburzenia zachowania, agresja;

Skutkami długotrwałymi są:

- choroby psychosomatyczne;
- zaburzenia emocjonalne i uzależnienia;
- brak satysfakcji z życia;
- trudności we współżyciu z ludźmi;
- predyspozycje do stosowania przemocy;

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Brzegu ilość interwencji domowych, w tym dotyczących przemocy w rodzinie przedstawiała się w latach 2016 i 2017 w sposób następujący:

	2016	2017
Ilość interwencji domowych	1463	676
Ilość interwencji dotyczących przemocy w rodzinie	59	76
Ilość ofiar przemocy	145	168
kobiety	133	161
mężczyźni	6	6
dzieci	6	5

Przemoc w rodzinie i przemoc wobec nieletnich podlega penalizacji. Z danych Sądu Rejonowego w Brzegu dotyczących znęcania się, stosujących przemoc seksualną, wynika że w roku 2017 wpłynęły do Sądu 43 akty oskarżenia o czyn z art. 207kk. W roku 2018 wpłynęło 40 aktów oskarżenia, z czego zakończono i osadzono 42 osoby, z tego skazano 35 osób.

Z artykułu 200 kk. w roku 2017 wpłynęły 2 akty oskarżenia, z czego zakończono i osadzono 1 osobę, z tego skazano 1 osobę a w roku 2018 wpłynęły 3 akty oskarżenia, zakończono i osadzono 6 osób, z tego skazano 6 osób.

Z artykułu 197kk w roku 2017 wpłynął 1 akt oskarżenia, zakończono i osadzono 1 osobę, jedną osobę skazano a w roku 2018 wpłynęły 3 akty oskarżenia, zakończono i osadzono 3 osoby, z tego skazano 3 osoby.

IV. ANALIZA WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH OKREŚLAJĄCYCH ZADANIA POWIATU W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ, PIECZY ZASTĘPCZEJ I REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

4.1. Starzenie się społeczności lokalnej

Od połowy lat 90. ubiegłego wieku notuje się w województwie opolskim systematyczny ubytek ludności, będący rezultatem niekorzystnych zmian w ruchu naturalnym i migracyjnym. Najnowsze wyniki za 2016 r. wskazują, że od 2000 r. liczba ludności zmniejszyła się niemal o 78 tys. (o 7,2%), a prognozy demograficzne przewidują dalszy systematyczny spadek liczby ludności o kolejne 248 tys. (o 25,0%). Tymczasem przeciętnie w kraju liczba ludności w odniesieniu do 2000 r. wzrosła o 0,5%, a zgodnie z prognozami do 2050 r. może się zmniejszyć o 11,7%. Województwo opolskie jest najmniejszym województwem,

a przewidywany 2-krotnie większy niż przeciętnie w kraju względny ubytek ludności do 2050 r. wpłynie na spadek udziału ludności województwa w ludności kraju z 2,8% w 2000 r. do 2,2% w 2050 r.

Konsekwencje niekorzystnych uwarunkowań demograficznych wynikają przede wszystkim ze zmian w strukturze wieku ludności, które mają duże znaczenie dla aktualnego i perspektywicznego rozwoju społeczno-demograficznego oraz gospodarczego. Szczególnej wagi nabierają zwłaszcza relacje międzypokoleniowe między populacją dzieci a zbiorowością osób dorosłych i starszych, wyznaczając istotne zadania w realizacji wielu sfer życia społecznego. Niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności, przy wydłużającym się przeciętnym trwaniu życia, wpływają na proces starzenia się społeczeństwa.

Podstawowe miary określają zaawansowanie procesu starzenia się społeczeństwa jako pogłębiający się proces. Mediana wieku jako parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa badanej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła, w 2000 r. w województwie opolskim, podobnie jak przeciętnie w kraju, wynosiła 35 lat. Przewiduje się, że w 2050 r., mediana wieku wzrośnie do 56 lat (w kraju – 53 lata) i tym samym województwo opolskie stanie się najstarszym demograficznie regionem Polski.

Tymczasem mediana wieku najmłodszego województwa, tj. opolskiego wyniesie 49 lat. Współczynnik starości, mierzony udziałem osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem, w województwie opolskim w 2050 r. w odniesieniu do 2000 r. zwiększy się ponad 3-krotnie, osiągając najwyższy poziom spośród województw (36,1% wobec 32,7% przeciętnie w kraju) i znacznie przekroczy próg starości wyznaczony przez ONZ (za próg starości przyjęto 6% udział osób w wieku 65 lat i więcej w ludności ogółem, po jego przekroczeniu społeczeństwo można określać mianem stare). („Sytuacja demograficzna Śląska Opolskiego jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej” - J.Kuźmiuk, D. Michoń GUS Opole).

Do najważniejszych obecnie problemów demograficzno-społecznych, związanych z zarysowującym się kryzysem demograficznym i zaburzeniami w ruchu naturalnym ludności należy zaliczyć wg:

- spadek liczby urodzeń,
- spadek przyrostu naturalnego,
- spadek liczby zawieranych małżeństw,
- wzrost rodzin niepełnych i gospodarstw jednoosobowych,
- wysokie bezrobocie, nadmierne migracje zagraniczne,
- niskie wskaźniki skolaryzacji młodzieży w wieku szkoły średniej i wyższej,
- dezaktywizację zawodową ludności,
- wzrost liczby emerytów i rencistów w efekcie procesu starzenia się,
- wzrost liczby niepełnosprawnych i inwalidów prawnych oraz biologicznych,
- wysoki odpływ kadr kwalifikowanych,
- proces polaryzacji rodzin z punktu widzenia dochodów, warunków

mieszkańców.

Sytuacja społeczna osób w wieku poprodukcyjnym na terenie powiatu brzeskiego jest odzwierciedleniem sytuacji seniorów w województwie opolskim. Determinanty sytuacji społecznej osób starszych w powiecie brzeskim są przede wszystkim pochodną wejścia w wiek emerytalny wyżu demograficznego okresu powojennego lat 1950 – 1960, ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji i emigracji. Według danych GUS w roku 2017 na 90.493 mieszkańców powiatu 17,3% osób jest w wieku poprodukcyjnym (w roku 2000 wskaźnik ten wynosił 14,4%). Biorąc pod uwagę tendencję wzrostową liczby osób starszych należy przyjąć, że możliwa jest sytuacja iż osoby w wieku poprodukcyjnym w powiecie brzeskim stanowią będą do 2050 r. od 35 do 45% ogółu mieszkańców powiatu. Już w chwili obecnej lokalna polityka społeczna będzie musiała dostosować się do zmieniającej się sytuacji demograficznej i przygotować rozwiązania mające na celu zaspokojenie potrzeb społecznych w tym obszarze.

4.2. Niepełnosprawność

Za osobę niepełnosprawną w polskim systemie prawnym uznaje się osobę posiadającą ważne orzeczenie o niepełnosprawności (dzieci do 16 roku życia) oraz osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (osoby powyżej 16 roku życia). Badania Narodowego Spisu Ludności z 2002r. wskazują, że osoby niepełnosprawne stanowią 11,3% ogółu mieszkańców. Dane GUS, na podstawie których PFRON oblicza wysokość środków przekazywanych samorządom na realizację zadań z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wskazują, że wskaźnik częstości niepełnosprawności orzeczonej wśród dzieci w wieku 0-14 lat w Polsce wynosi 2,23 (1,8% w 2011r.), a wskaźnik częstości niepełnosprawności w powiecie orzeczonej wśród osób powyżej 15 lat wynosi 7,21% (11,3% w 2011r.). Analizy i badania przeprowadzone przez PCPR wskazują, że poziom niepełnosprawności w powiecie brzeskim oscyluje w przedziale 13,5 – 14,5% ogółu mieszkańców. Oznacza to że liczba osób niepełnosprawnych kształtuje się w przedziale 12.220 – 13.120. Jest to istotna różnica pomiędzy stanem rzeczywistym (ocena PCPR) a wyliczeniem PFRON, bowiem różnica ta sięga od 5696 do 6524 osób. Dla określenia środków przeznaczanych na realizację zadań w zakresie osób niepełnosprawnych oraz dla stworzenia programów działań na ich rzecz istotna jest znajomość skali problemu. Należy zwrócić uwagę na fakt, że w systemie oświaty funkcjonuje katalog niepełnosprawności, istotny dla działania szkół specjalnych i Poradni Psychologiczno Pedagogicznej, różniący się od definicji zawartej w ustawie o rehabilitacji, co powoduje określone problemy związane z funkcjonowaniem tych jednostek i dostępem do środków PFRON. W ramach działań na rzecz osób niepełnosprawnych na poziomie powiatu realizowane są zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej. Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych realizuje Powiatowy Urząd

Pracy, zadania z zakresu rehabilitacji społecznej realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Praktycznie wszystkie środki na realizację zadań określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej pochodzą ze środków algorytmu PFRON oraz z programów PFRON „Aktywny Samorząd” oraz „Wyrównywanie Różnic Między Regionami”. W ramach Programów MRPiPS Poradnia Psychologiczno Pedagogiczna w Brzegu realizuje program „Za życiem”. Niewielki jest udział środków samorządów lokalnych w podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych działaniach.

Osoby niepełnosprawne pomimo wielu pozytywnych zmian w ostatnich 20 latach w dalszym ciągu są dyskryminowane zarówno na rynku pracy jak też w społeczeństwie. Głównymi problemami osób niepełnosprawnych są:

- niskie dochody;
- ograniczony dostęp do specjalistycznych świadczeń medycznych;
- ograniczony dostęp do stałej i systematycznej rehabilitacji;
- bariery architektoniczne i techniczne;
- niski poziom wykształcenia;
- ograniczony dostęp do rynku pracy;
- niski poziom kultury i świadomości społecznej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych;

Przeprowadzone na poziomie województwa opolskiego, w tym na terenie powiatu brzeskiego badania dotyczące realizacji przez Polskę Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych – ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polskę – wskazują, że jest jeszcze wiele obszarów, które wymagają w najbliższej perspektywie interwencji ze strony samorządów lokalnych. Istotnym jest wsparcie działań samorządów, organizacji pozarządowych zajmujących się osobami niepełnosprawnymi przez rząd i jego fundusze.

Na poziomie powiatu brzeskiego w ramach przeprowadzonych badań dokonano między innymi oceny dostępności budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych o różnych niepełnosprawnościach. Badaniami zgodnie z metodologią badań objęto 13 obiektów. Dla wszystkich kierowników jednostek wydano rekomendacje zmian w celu dostosowania budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych. W wyniku weryfikacji działań stwierdzono, że w 85% badanych jednostek podjęto działania naprawcze. Tylko 2 jednostki nie podjęły żadnych działań.

Problem dostępności a co za tym idzie podmiotowości osób niepełnosprawnych jest tylko jednym z elementów, które wymagają działań, tak aby osoby niepełnosprawne nie spotykały się z nietolerancją i wykluczeniem społecznym.

Liczba osób niepełnosprawnych rośnie i biorąc pod uwagę wzrost liczby osób starszych, rozwój chorób cywilizacyjnych, wydłużony czas życia oraz paradoksalnie rozwój medycyny, w dłuższym okresie czasu może osiągnąć wskaźnik dochodzący do 22 – 25% ogółu mieszkańców powiatu.

Wsparcie osób niepełnosprawnych jest zatem wyzwaniem dla samorządu powiatowego i samorządów gminnych w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych. Szczegółowe zadania dla samorządu powiatowego w

odniesieniu do osób niepełnosprawnych określone są w Powiatowym Programie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, który określa kierunki działań na okres 5 letni. Powiatowy Program Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych został przyjęty do realizacji przez Radę Powiatu Brzeskiego uchwałą nr XVI/126/16 z dnia 17 marca 2016r.

4.3. Zaburzenia funkcjonowania rodziny

Rodzina jako mikrostruktura społeczna funkcjonuje w układzie społecznym, staje się jej częścią, a także zmienną zależną od uwarunkowań zewnętrznych, makrospołecznych. Dlatego też wszelkie zmiany w systemie makrospołecznym mają pewien wpływ na funkcjonowanie tej małej grupy społecznej, jaką jest rodzina. Nie ulega wątpliwości, że przeobrażenia, jakie w ostatnich latach zaszły w różnych dziedzinach życia, nie pozostały bez wpływu na rodzinę i jej funkcjonowanie. Współczesna rodzina ulega szybkim przemianom. Zachodzą nowe procesy demograficzne i zjawiska obyczajowe, zmianie uległy warunki ekonomiczne, hierarchia wartości, styl życia. Stary model rodziny wielopokoleniowej nie pasuje już do naszych czasów. Tradycyjne więzi rodzinne nieco się rozluźniły, ale nie znaczy to, że zaczęły zniknąć. Przeobrażenia te ściśle wiążą się z funkcjami, które rodzina spełnia wobec jednostki i społeczeństwa. Rodzina jest przedmiotem badań wielu dyscyplin naukowych. Fakt ten znajduje odzwierciedlenie w najczęściej spotykanych określeniach dotyczących rodziny. Charakteryzuje się ją jako żywy organizm, układ stosunków interpersonalnych, podstawowe środowisko wychowawcze, małą grupę społeczną, komórkę społeczno-ekonomiczną itp. (Frąckiewicz L., 1983). Jak zauważa prof. Wiatrowski powszechność i różnorodność odmian tej podstawowej formy życia społecznego, jaką jest rodzina sprzyjały formowaniu rozmaitych definicji. (Koniński S. 1989). Definicje rodziny podkreślają jej uniwersalny charakter i ścisły związek z funkcjonowaniem społeczeństwa. Jedną z nich ujmując pojęcie rodziny jako zbiorowość ludzi, grupę społeczną powiązaną ze sobą więzią małżeństwa, pokrewieństwa, powinowactwa, adopcji".(Frąckiewicz L., 1983) Rodzina kształtuje pierwsze wyobrażenie dziecka o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach zarówno w układach ścisłej bliskości, jak i w tych dalszych, bardziej sformalizowanych, wynikających z konieczności wchodzenia w różnego rodzaju styczności z osobami obcymi. Rodzina kształtuje pierwsze wyobrażenie dziecka o otaczającym je świecie, panujących między ludźmi stosunkach zarówno w układach ścisłej bliskości, jak i w tych dalszych, bardziej sformalizowanych, wynikających z konieczności wchodzenia w różnego rodzaju styczności z osobami obcymi. Ta socjalizująca dziecko sfera wpływów rodziny jest bardzo ważna, a jej społeczno-wychowawcze konsekwencje mają niejednokrotnie decydujące znaczenie. Rozpad rodziny, niedostatki w zakresie spełnionej przez nią funkcji opiekuńczej, niewydolność wychowawcza, zrywanie się więzi rodzinnych i zanikanie poczucia

odpowiedzialności w wymiarze międzypokoleniowym, narastanie sytuacji konfliktowych to źródła wielu zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji i interwencji z zewnątrz.

Zaburzenia funkcjonowania rodziny mają różnorodne przyczyny. Oprócz zmian wynikających ze zmian społecznych, gospodarczych i kulturowych na zaburzenia funkcjonowania mają też wpływ poziom wykształcenia rodziców, poziom więzi rodzinnych, sytuacja materialna rodziny, niepełnosprawność dziecka, czy też podkreślany w wielu badaniach problem ubóstwa i bezrobocia w rodzinie. Skutkiem zaburzeń funkcjonowania rodziny jest umieszczanie dzieci w rodzinnej bądź instytucjonalnej pieczy zastępczej, placówkach resocjalizacyjnych, czy też dokonywanie przez nieletnich i małoletnich przestępstw. Z danych statystycznych i z bezpośrednich działań pracowników socjalnych pomocy społecznej wynika, że na terenie powiatu brzeskiego wzrasta liczba rodzin niepełnych. Podstawowymi przyczynami zaburzeń funkcjonowania rodziny są między innymi:

- niepełność rodzin,
- wysoki poziom ubóstwa rodzin,
- bezrobocie rodzica/rodziców;
- brak umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziców,
- niski poziom wykształcenia rodziców,
- rozkład więzi emocjonalnych w rodzinie,
- oddziaływanie najbliższego środowiska,
- niepełnosprawność dziecka w rodzinie,
- opieka nad osobą niesamodzielną w rodzinie.

Jednym z wielu obszarów wymagających interwencji w przypadku dysfunkcyjności rodziny jest obszar pieczy zastępczej. Dzieci z rodzin dysfunkcyjnych są najczęściej umieszczane w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. W tym obszarze zadania powiatu określone są poprzez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. System ten obejmuje;

- organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jakim jest w powiecie brzeskim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- placówki opiekuńczo wychowawcze typu socjalizacyjnego.

Na koniec 2018 r. w powiecie brzeskim było 96 rodzin zastępczych, w których umieszczonych było 157 dzieci. W poszczególnych gminach powiatu brzeskiego liczba rodzin zastępczych i dzieci w rodzinach zastępczych w rozbiciu na poszczególne gminy przedstawiał się następująco:

Gmina	Liczba rodzin zastępczych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych
Brzeg	39	61
Grodków	17	24

Lewin Brzeski	18	34
Lubsza	10	23
Olszanka	3	5
Skarbimierz	9	10

W czterech placówkach opiekuńczo wychowawczych, dla których organem prowadzącym jest powiat brzeski może przebywać maksymalnie 99 dzieci i młodzieży. W Centrum Obsługi Administracyjnej Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Brzegu może przebywać 44 wychowanków, w Domu Dziecka w Skorogoszczy 30 wychowanków i w Domu Dziecka w Strzegowie 25 wychowanków.

Średnie miesięczne wykorzystanie miejsc w poszczególnych placówkach w roku 2018 wynosiło:

- Centrum Administracyjne Placówek w Brzegu – 41,5
- Dom Dziecka w Skorogoszczy – 29,58
- Dom Dziecka w Strzegowie – 26,66

Biorąc pod uwagę dynamiczne zmiany jakie zachodzą w strukturze rodzin, i wpływem tych zmian na poziom funkcjonowania rodzin zadania związane z opieką nad dzieckiem w rodzinach częściowo lub całkowicie pozbawionych praw rodzicielskich będzie dużym wyzwaniem dla jednostek pomocy społecznej w powiecie brzeskim w dłuższej perspektywie czasu. W okresie ostatniego roku zauważalny jest duży wzrost umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej, zarówno w instytucjonalnej jak i rodzinnej.

V. ZASOBY POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE BRZESKIM I ICH ROLA W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zdania Powiatu określone są między innymi ustawami o pomocy społecznej, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Powiat realizuje poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie następujące zadania.

5.1. Zadania powiatu określone ustawą o pomocy społecznej

Zdania z zakresu ustawy o pomocy społecznej określone w ustawie o pomocy społecznej obejmują:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych innych, których celem

- jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka –po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
 - 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
 - 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
 - 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowawart.159 ust.1 pkt1 lit.c lub d ustawy z dnia 12grudnia 2013r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem;
 - 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
 - 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
 - 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
 - 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
 - 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
 - 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
 - 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
 - 14) sporządzanie, zgodnierzart.16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;

- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowawart.159 ust.1 pkt1 lit.c lub d ustawy z dnia 12grudnia 2013r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowawart.5a, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

5.2. Zadania powiatu określone ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zadania określone w ustawie o wpieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obejmują:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczęcią;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

5.3. Zadania powiatu określone ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Zadania z zakresu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych obejmują:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:
 - a) rehabilitacji społecznej,
 - b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
 - c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1;
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
 - 6a) finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- 7) dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki
 - d) pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - e) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;
- 8) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
- 9) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
 - 9a) przyznawanie środków, o których mowa w art. 12a i art. 26g;

- 9b) realizacja zadań, o których mowa w art. 26, art. 26d i art. 26e;
- 9c) zlecenie zadań zgodnie z art. 36;
- 10) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do szkoleniowej;
- 11) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;
- 12) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- 13) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania, o których mowa w ust. 1:

- 1) w pkt 1 lit. a i c, pkt 6 oraz w pkt 9c w części dotyczącej rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, a także w pkt 4, 5, 7 i 8 - są realizowane przez powiatowe centra pomocy rodzinie;
- 2) w pkt 1 lit. b i c, pkt 6 oraz w pkt 9c w części dotyczącej rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, a także w pkt 9-9b oraz 10-13 - są realizowane przez powiatowe urzędy pracy.

5.4. Zasoby jednostek pomocy społecznej powiatu brzeskiego

Określając zasoby pomocy społecznej w powiecie brzeskim należy uwzględnić strukturę jednostek pomocy społecznej, to jest podział na gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej oraz jednostki realizujące zadania pomocy społecznej na poziomie samorządów gminnych oraz jednostki powiatowe, powołane do realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

Na terenie powiatu brzeskiego działają:

- 2 ośrodki pomocy społecznej – w Lubczy i Grodkowie
- 2 gminne ośrodki pomocy społecznej – w Olszance i Skarbimierzu
- 1 miejsko gminny ośrodek pomocy społecznej – w Lewinie Brzeskim
- 1 miejski ośrodek pomocy społecznej – w Brzegu
- 1 powiatowe centrum pomocy rodzinie – w Brzegu

Ośrodki pomocy społecznej w ramach swoich działań objęły działaniami, które zakończyły się przyznaniem pomocy w formie decyzji łącznie dla 1528 osób. Szczegółowe informacje dotyczące wybranych działań ośrodków pomocy społecznej zawarte są w poniższej tabeli.

Rok	Liczba osób, którym przyznano pomoc finansową w formie decyzji	% udział świadczeń z tytułu bezrobocia	% udział świadczeń z tytułu niepełnosprawności	% udział osób objętych zasiłkami w ramach zadań własnych z tytułu bezrobocia	% udział osób wielodzietnych i niepełnych w grupie świadczeniobiorców	% udział świadczeniobiorców żyjących w rodzinach wielodzietnych i niepełnych

2017	3781	średnio 47,8% od 34% do 78%	średnio 26,6% od 19% do 58%	średnio 49% od 13% do 90%	średnio 24,8% od 2,3% do 58%	średnio 23% od 3,4% do 49%
------	------	-----------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	---------------------------------	-------------------------------

Środki wydatkowane w roku 2017 na zadania własne	Środki wydatkowane w roku 2017 na zadania zlecone
14.246.350	12.420.458

Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Brzeskiego, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie oraz jednostkach pomocy społecznej, dla których organem prowadzącym jest Powiat Brzeski.

Stan zatrudnienia w Ośrodkach Pomocy Społecznej

Liczba pracowników ogółem	Liczba pracowników socjalnych	Liczba asystentów rodziny
126	40	8

Stan zatrudnienia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie

Liczba pracowników ogółem	Liczba pracowników socjalnych	Liczba koordynatorów rodziny pieczy zastępczej	Liczba psychologów
17	3	2	1

Stan zatrudnienia w Domach Pomocy Społecznej

	Liczba pracowników administracji	Liczba pracowników działu terapeutyczno opiekuńczego	Liczba pracowników obsługi	Razem
Dom Pomocy Społecznej w Jędrzejowie	5/4,125 etatu	49/46,75 etatu	15/14,5 etatu	69/65,375 etatu
Dom Pomocy Społecznej w Grodkowie	4	27/26,25 etatu	7	38/37,25 etatu

Stan zatrudnienia w placówkach opiekuńczo wychowawczych

	Liczba pracowników administracji	Liczba pracowników pedagogicznych	Liczba pracowników obsługi	Razem
--	---	--	---	--------------

Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Brzegu	3	18/17,5 etatu	4	25/24,5 etatu
Dom Dziecka w Strzegowie	4/2,7 etatu	8	8/7,75 etatu	20/18,45 etatu
Dom Dziecka w Skorogoszczy	3/2,5 etatu	12/11,5 etatu	4/3,75 etatu	19/17,75 etatu

Liczba miejsc w jednostkach pomocy społecznej prowadzonych przez Powiat Brzeski

Dom Pomocy Społecznej w Jędrzejowie	95
Dom Pomocy Społecznej w Grodkowie	53
Centrum Administracyjne Placówek Opiekuńczo Wychowawczych w Brzegu	44
Dom Dziecka w Strzegowie	25
Dom dziecka w Skorogoszczy	30

Jednostki działające w obszarze rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych finansowane poprzez środki PFRON przekazywane dla powiatu brzeskiego

Jednostka prowadząca	Nazwa podmiotu	Ilość miejsc	Liczba etatów
Brzeskie Stowarzyszenie Chorych na SM	Warsztat Terapii Zajęciowej w Brzegu	25	6,12
Stowarzyszenie Przyjaciół i Osób Niepełnosprawnych „Pomóżmy Im” w Lewinie Brzeskim	Warsztat Terapii Zajęciowej w Lewinie Brzeskim	25	8,20
Grodzkie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół	Warsztat Terapii Zajęciowej w Jędrzejowie	25	8,75

5.5. Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy zastępczej, pieczy zastępczej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych

Organizacje pozarządowe są partnerem dla instytucji pomocy społecznej w realizacji zadań dla osób wymagających wsparcia i pomocy. Analizując liczbę i aktywność organizacji III sektora w powiecie brzeskim należy stwierdzić, że największą organizacją działającą w obszarze zadań powiatu w zakresie ustaw o

pomocy społecznej, wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych działa w tym ostatnim obszarze. Samorząd Powiatu Brzeskiego współpracuje z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań określonych ustawą o samorządzie powiatowym. Na terenie powiatu brzeskiego powierzono prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej dla następujących organizacji:

- Stowarzyszenie Przyjaciół i Osób Niepełnosprawnych „Pomóżmy Im” w Lewinie Brzeskim, Lewin Brzeski ul. Kościuszki 52;
- Brzeskie Stowarzyszenie Chorych na SM, Brzeg, ul. 1 Maja 2;
- Grodkowskie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół w Jędrzejowie 32A;

Wśród innych organizacji działających w tym obszarze należy wymienić:

- Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta, Pępice 81;
- Brzeskie Stowarzyszenie Promocji Zdrowia, Brzeg ul. Wyszyńskiego 23;
- Brzeskie Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci z Dyslekcją i Osób Niepełnosprawnych „Szansa”, Brzeg, ul. Chorążych 13;
- Polski Związek Niewidomych Koło w Brzegu, Brzeg, ul. Sukiennice 2;
- Oddział Terenowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, Brzeg, ul. Jagiełły 23;
- Brzeskie Stowarzyszenie Amazonek, Brzeg, ul. Jagiełły 23/13;
- Stowarzyszenie „Zdrowie”, Brzeg, ul. Ofiar Katynie 23;
- Brzeskie Stowarzyszenie Uniwersytetu III Wieku przy WSHE, Brzeg, ul. Piastowska 14;
- Brzeskie Rodzinne Stowarzyszenie na rzecz Dzieci Niepełnosprawnych „Troska”, Brzeg, ul. Mossora 4;
- Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Koło Nr 1 i Nr 2, Brzeg, ul. Wyszyńskiego 23 oraz ul. Jagiełły 23;
- Stowarzyszenie Rodzin Zastępczych „Zostańmy Razem”, Śmiechowice 54;
- Fundacja Pomocy Dzieciom „SEED”, Brzeg, ul. Towarowa 6;
- Fundacja na Rzecz Osób Głuchych i Języka Migowego Oddział Opolski, Brzeg, ul. Nysańska 9/3;
- Fundacja „MARKO” Na Rzecz Osób Chorych i Niepełnosprawnych, Brzeg, ul. Trzech Kotwic 11;
- Fundacja na rzecz Aktywizacji Osób Starszych i Niepełnosprawnych „PRO SPORT”, Skarbimierz, ul. Motoryzacyjna 2;
- Stacja „Caritas”, Grodków, ul. Otmuchowska 9;
- Parafialny Zespół „Caritas” przy parafii Miłosierdzia Bożego, Brzeg, ul. 1 Maja 7;

VI. ROLA ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ, PIECZY ZASTĘPCZEJ I REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

6.1. Programy Unii Europejskiej

Wsparciem dla realizacji działań lokalnych w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej są programy Unii Europejskiej. Priorytetem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 – 2020, który daje możliwość wsparcia samorządów lokalnych w zadaniach ukierunkowanych na poprawę sytuacji społecznej mieszkańców gmin i powiatów województwa opolskiego jest Priorytet VIII Integracja Społeczna. Działaniem, które ukierunkowane jest na ten obszar jest Działanie 8, w ramach którego można realizować projekty w zakresie:

- poprawy świadczonych usług zdrowotnych w regionie
- zwiększenia liczby świadczonych usług społecznych w regionie
- wzrostu gotowości do podjęcia zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w regionie
- wzrostu zatrudnienia w ramach regionalnego sektora gospodarki społecznej

Drugim dużym źródłem środków na realizację projektów wpływających na zmiany ilościowe i jakościowe w lokalnym systemie społecznym jest Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś Priorytetowa II.

W ramach tej osi można realizować następujące działania na rzecz:

- wsparcia osób młodych na regionalnym rynku pracy;
- młodzieży solidarnej w działaniu;
- równości szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym w dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego;
- wysokiej jakości polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych;
- zwiększenia szans na zatrudnienie szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;

Innymi, powiązаныmi ze środkami unijnymi możliwościami pozyskiwania środków na realizację lokalnych polityk społecznych są na przykład Fundusz Norweski i Fundusz Szwajcarski, z których można otrzymać wsparcie w następujących obszarach:

1. fundusz na rzecz społeczeństwa obywatelskiego
2. rozwój przedsiębiorczości
3. stypendia
4. środowisko

5. kultura
6. rozwój społeczny i zasobów ludzkich:
7. ochrona zdrowia (m.in. profilaktyka i kampanie promocji zdrowia oraz poprawa opieki społecznej)
8. badania i rozwój (m.in. Fundusz Stypendialny, projekty badawcze)

Z analizy desk research jednostek pomocy społecznej powiatu brzeskiego wynika, że obecnie jednostki pomocy społecznej gmin powiatu brzeskiego realizują dwa projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014 -2020. Są to:

- MOPS Brzeg, który jest partnerem projektu „Blżej rodziny i dziecka - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej” – w ramach projektu partner otrzyma wsparcie z UE w wysokości 168.400 zł;
- OPS Lubsza, który jest partnerem projektu „Nie-Samo-Dzielni – rozwój usług społecznych oraz wspierających osoby niesamodzielne” – wsparcie ze środków UE wynosi 869.503 zł

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje projekt w ramach działania 8.1 RPO WO pod nazwą „Szansa Na Przyszłość”. Projekt realizowany jest w okresie 05.2018 – 04.2020, wartość projektu wynosi 893.922 zł.

Niewielkie wykorzystywanie środków UE w ramach RPO WO wynika z braku odpowiednio przygotowanych do aplikowania i realizowania projektów pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz z braku środków własnych na realizację projektów tzw. miękkich.

6.2. Programy MRPiPS

Jednostki pomocy społecznej z terenu powiatu brzeskiego w dużym stopniu skoncentrowane są na realizacji programów Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Obsługa realizacji programów MRPiPS wymaga dużego zaangażowania pracowników jednostek pomocy społecznej jak też samorządów lokalnych. Ośrodki Pomocy Społecznej realizują następujące programy:

- Program 500+;
- Program Dobry Start
- Pomoc żywnościowa;
- programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- programy profilaktyczne w zakresie uzależnień

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje następujące Programy MRPiPS:

- program 500+;
- program Dobry Start
- programy profilaktyczno terapeutyczne dla sprawców przemocy w rodzinie

6.3. Programy PFRON

Zgodnie z obowiązującymi zapisami programów PFRON realizatorem tych programów są tylko i wyłącznie samorządy powiatowe. Obecnie na terenie powiatu brzeskiego realizowane są dwa programy PFRON:

- Program „Wyrównywanie Różnic Między Regionami II”;
- Program „Aktywny Samorząd”

Program „Wyrównywanie Różnic Między Regionami II” adresowany jest w głównej mierze do podmiotów samorządowych, które aplikują wnioski do samorządu powiatu. Program „Aktywny Samorząd” adresowany jest do osób fizycznych, niepełnosprawnych. Szczegółowe zapisy Programów PFRON znajdują się na stronach internetowych Funduszu.

VII. ANALIZA SWOT

7.1 Analiza stanu obecnego, kierunki zmian

ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON

I. WYSTĘPOWANIE I NASIELNIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p>I. Występowanie i nasilenie problemów społecznych</p> <ol style="list-style-type: none">1. Poprawiająca się sytuacja materialna i bytowa osób starszych.2. Zmniejszenie poziomu bezrobocia3. Wzrastająca świadomość społeczna w zakresie uzależnień	<p>I. Występowanie i nasilenie problemów społecznych</p> <ol style="list-style-type: none">1. Pogarszająca się sytuacja materialna i bytowa osób starszych2. Niewielka liczba podmiotów ekonomii społecznych3. Niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych
<p>II. Dotychczasowe sposoby niwelacji problemów społecznych</p> <ol style="list-style-type: none">1. Świadczenia z pomocy społecznej2. Usługi opiekuńcze świadczone dla osób niesamodzielnych3. Wzrost kwoty najniższego wynagrodzenia	<p>II. Dotychczasowe sposoby niwelacji problemów społecznych</p> <ol style="list-style-type: none">1. Trudna sytuacja materialna seniorów2. Ograniczony dostęp osób starszych do opieki geriatrycznej i specjalistycznej oraz rehabilitacji3. Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych4. Brak wystarczających środków na pomoc społeczną5. Braki kadrowe w instytucjach pomocy społecznej

<p>III. Problemy opiekuńczo wychowawcze, przemocy i uzależnień w rodzinach</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie instytucji asystenta rodziny 2. Działalność Punktu Pomocy Kryzysowej 3. Działalność Punktu Poradnictwa Rodzinnego i Punktu Informacyjno Konsultacyjnego 4. Realizacja programów profilaktycznych. 5. Duże środki zewnętrzne na wsparcie rodzin 	<p>III. Problemy opiekuńczo wychowawcze, przemocy i uzależnień w rodzinach</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niska świadomość społeczna problemu, 2. Brak sieci jednostek pomocowych (instytucje i grupy wsparcia) dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie 3. Mała liczba kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe
---	--

II. POZIOM ZASPAKAJANIA POTRZEB UZNANYCH ZA PODSTAWOWE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Świadczenia z pomocy społecznej, 2. Dożywianie dzieci , 3. Usługi opiekuńcze , 4. Pomoc żywnościowa w ramach programu FEAD. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak infrastruktury pomocnej w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych tzn. jadłodajni dla młodzieży i osób dorosłych, dziennego DPS lub innej placówki dla osób starszych, świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci.

III. WYROWNYWANIE SZANS OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I RODZIN WIELODZIETNYCH

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnianie rodzinom dostępu do poradnictwa specjalistycznego w Punkcie Poradnictwa Rodzinnego i Konsultacyjnego , 2. Realizowanie przez placówki oświatowe programów profilaktycznych dla dzieci, 3. Wsparcie finansowe dla rodzin wielodzietnych, 4. Wsparcie finansowe dla osób niepełnosprawnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt słaba oferta poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, 2. Niewystarczające środki na pomoc osobom niepełnosprawnym, 3. Bariery architektoniczne i transportowe 4. Wysokie koszty rehabilitacji, szczególnie dzieci i młodzieży

IV. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Działalność Rad Sołeckich, Kół Gospodyń Wiejskich, kół Związku Emerytów i Rencistów, Parafialnych Kół 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczająca ilość na terenie Gmin organizacji pozarządowych pomagających w rozwiązywaniu

CARITAS na rzecz społeczności lokalnej	problemów różnych grup społeczności lokalnej
2. Dobra współpraca z NGO w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin	2. Brak w gminach wolontariatu, 3. Mała ilość liderów aktywnych społecznie 4. Zbyt słaba współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych w małych gminach

V. INSTYTUCJE POMOCY SPOŁECZNEJ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Doświadczenie i zaangażowanie pracowników socjalnych 2. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników 3. Realizacja wszystkich zadań z zakresu polityki społecznej w jednej instytucji-OPS	1. Niski prestiż zawodowy pracowników socjalnych 2. Brak środków na podnoszenie kwalifikacji 3. przeciążenie pracowników socjalnych, asystentów i koordynatorów pracą administracyjno biurową 3. Wypalenie zawodowe pracowników socjalnych 4. Niskie wynagrodzenia pracowników pomocy społecznej 5. Zbyt mała ilość pracowników socjalnych

VI. REALIZACJA POLITYK PUBLICZNYCH W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Realizacja programów socjalnych: 500+, 300+ 2. Realizacja programu Posiłki w szkole i w domu	1. Pogarszająca się sytuacja demograficzna 2. Zbyt częste zmiany przepisów i ich zła jakość 3. Brak korelacji działań instytucji państwa w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej

ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

I. WYSTĘPOWANIE I NASIELNIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
1. Wzrost świadczeń z pomocy społecznej, 2. Wzrost oferty usług opiekuńczych świadczonych dla osób niesamodzielnych,	1. Pogłębiające się ubożenie seniorów, 2. Ograniczony dostęp do opieki geriatrycznej i specjalistycznej oraz rehabilitacji,

<p>3. Działalność asystenta rodziny na rzecz rodzin z dysfunkcjami,</p> <p>4. Działalność Punktu Konsultacyjnego,</p> <p>5. Realizacja programów profilaktycznych.</p>	<p>3. Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych,</p> <p>4. Brak wystarczających środków na pomoc społeczną.</p> <p>5. Kształtowanie się postaw roszczeniowych</p> <p>6. Kryzys wartości rodzinnych</p> <p>7. Zjawisko dziedziczenia biedy</p>
--	--

II. POZIOM ZASPAKAJANIA POTRZEB UZNANYCH ZA PODSTAWOWE

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<p>1. Uruchomienie stołówek we wszystkich placówkach oświatowych,</p> <p>2. Zwiększanie oferty usług opiekuńczych,</p> <p>3. Zaangażowanie się pracowników socjalnych w pomoc żywnościową w ramach programu FEAD.</p> <p>4. Realizacja programu 500+</p>	<p>1. Brak infrastruktury alternatywnej do całodobowej pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych</p> <p>2. Utrwalanie bierności osób objętych wsparciem pomocy społecznej</p> <p>3. Pogarszająca się struktura demograficzna</p>

III. WYROWNYWANIE SZANS OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I RODZIN WIELODZIETNYCH

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<p>1. Świadczenia w zakresie polityki społecznej podnoszące poziom życia rodzin wielodzietnych.</p> <p>2. Skoordynowane działania instytucji wspierających rodziny, dzieci i młodzież,</p> <p>3. Realizacja programów profilaktycznych,</p> <p>4. Wprowadzenie na terenie Gminy Karty Dużej Rodziny, oraz Opolskiej Karty Rodziny i Seniora.</p> <p>5. Zwiększenie integracji społecznej</p>	<p>1. Zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych,</p> <p>2. Słabo rozwinięty w regionie sektor pozarządowy działający na rzecz osób niepełnosprawnych,</p> <p>3. Bariery utrudniające codzienne życie osobom niepełnosprawnym,</p> <p>4. Niewystarczające środki finansowe na pomoc dla osób niepełnosprawnych.</p>

IV. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<p>1. Wykorzystanie potencjału istniejących w gminie organizacji pozarządowych, włączanie się przedstawicieli kościołów i związków wyznaniowych w działania pomocowe,</p>	<p>1. Zbyt słaba współpraca gmin z organizacjami pozarządowymi oraz z przedstawicielami kościołów i związków wyznaniowych,</p> <p>2. Niska aktywność mieszkańców gminy w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych.</p>

<p>2. Duży potencjał kapitału ludzkiego w gminie z którego istnieje możliwość wyłonienia liderów aktywnie społecznych,</p> <p>3. Wykorzystywanie środków zewnętrznych na realizację zadań statutowych NGO</p>	<p>3. Brak zaufania do działalności NGO przez instytucje państwa i samorządu</p>
---	--

V. INSTYTUCJE POMOCY SPOŁECZNEJ

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<p>1. Doświadczenie i zaangażowanie pracowników socjalnych ,</p> <p>2. Podnoszenie kwalifikacji przez pracowników</p> <p>3. Podniesienie poziomu wynagradzania pracowników pomocy społecznej i podniesienie prestiżu tego zawodu</p>	<p>1. Niski prestiż zawodowy ,</p> <p>2. Brak środków na podnoszenie kwalifikacji</p> <p>3. Wypalenie zawodowe</p> <p>4. Zbyt mała ilość pracowników socjalnych</p> <p>5. Pobory nieadekwatne do zaangażowania i wykonywanej pracy .</p> <p>6. Brak zainteresowania młodzieży tymi kierunkami nauki ,</p>

VI. REALIZACJA POLITYK PUBLICZNYCH W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

SZANSE I MOŻLIWOŚCI	ZAGROŻENIA
<p>1. Przewidywalność działań państwa w zakresie pomocy społecznej</p> <p>2. Przekazywanie wraz z zadaniami odpowiednich środków na ich realizację</p> <p>3. Zwiększenie nakładów na rozwój infrastruktury lokalnej pomocy społecznej</p> <p>4. Zwiększenie świadomości roli polityki społecznej w rozwoju lokalnym przez władze samorządowe</p>	<p>1. Zmienność przepisów w zakresie pomocy społecznej</p> <p>2. Marginalizacja zadań pomocy społecznej przez lokalne władze samorządowe</p> <p>3. Niskie nakłady finansowe na działania w obszarze pomocy społecznej</p> <p>4. Brak współdziałania instytucji w zakresie rozwiązywania problemów społecznych</p>

VIII. KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE BRZESKIM NA LATA 2019 – 2029

Pomoc społeczna w powiecie brzeskim w perspektywie czasowej określonej w Strategii stanowić będzie podstawową funkcję tworzenia warunków bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców. Proces zmian społecznych jakie zachodzą w regionie jest pochodną zmian w sytuacji gospodarczej i społecznej oraz zmian w świadomości społecznej i rozwoju nowych technologii.

Determinantą wpływająca na działania pomocy społecznej na poziomie samorządów lokalnych będą niewątpliwie zmiany w finansowaniu samorządów oraz zadań z zakresu polityki społecznej. Polityka społeczna na poziomie lokalnym zderzyć się będzie musiała z problemami demograficznymi, zmianami w systemie wartości, zmianami w strukturze rodziny czy też z powiększającymi się obszarami zagrożeń funkcjonowania rodziny.

Cechą właściwą pomocy społecznej i instytucji pomocy społecznej powinno być ściśle powiązane z rozeznaniem potrzebami społeczności lokalnej. Zmiany zachodzące we współczesnym społeczeństwie wymagać też będą nowego aparatu pojęciowego jak też umiejętności rozwiązywaniu problemów w zespołach interdyscyplinarnych jak też wypracowania narzędzi do ich wczesnego rozpoznania. Istotnym dla określenia kierunku działań w zakresie lokalnej polityki społecznej będzie prowadzenie diagnozy sytuacji społecznej nie tylko poprzez dane ilościowe ale także poprzez badania jakościowe zachodzących zmian i procesów społecznych. Należy przyjąć, że pomoc społeczna, która stanowi bardzo ważny element w polityce państwa i samorządów lokalnych będzie podlegać dużym zmianom zarówno w układzie instytucjonalnym jak i zadaniowym. Proces zmian wymagać będzie dostosowania istniejących narzędzi i zasobów, którymi dysponuje pomoc społeczna do zmieniających się okoliczności zewnętrznych jak też zmian zachodzących w lokalnej społeczności.

8.1. Misja samorządu powiatu brzeskiego

Misja samorządu jest deklaracją długofalowych działań, których realizacja doprowadzić ma do osiągnięcia założonych w strategii celów. Misja określa również specyficzną rolę, jaką odgrywać ma samorząd. Podczas formułowania misji bierze się pod uwagę wartości leżące u podstaw podejmowanych w samorządzie decyzji, rodzaj świadczonych przez samorząd usług, potrzeby mieszkańców, zasoby oraz charakterystykę otoczenia samorządu.

Z założeń misji wynikają cele główne i szczegółowe oraz zadania. Cele główne

powinny odpowiadać na pytanie: *do czego dany samorząd dąży?* Ogólność zapisów celów głównych upoważnia do konkretyzacji sformułowanych dążeń w postaci celów szczegółowych, które są „konsumowane” przez cel główny. Oznacza to, że osiągnięcie celów szczegółowych prowadzi do realizacji celów głównych. Najwyższy poziom szczegółowości osiągają zadania. W strategii przyjmują one postać sprecyzowanych przedsięwzięć do zrealizowania w przyszłości.

MISJĄ powiatu brzeskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych jest:

Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu brzeskiego poprzez dostarczanie usług publicznych z zakresu pomocy społecznej, adekwatnych do potrzeb społeczności powiatu przy współpracy instytucji powiatowych z organizacjami społecznymi.

Struktura Strategii

Treść misji wskazuje na istnienie zależności między dostarczaniem wysokiej jakości usług publicznych z zakresu pomocy społecznej, a poprawą jakości życia mieszkańców powiatu. Jakość tych usług uzależniona jest od dostosowania ich do potrzeb lokalnej społeczności oraz współpracy instytucji powiatowych z organizacjami społecznymi. Wspólna realizacja zadań skutkuje wyższą jakością świadczonych usług oraz pozwala dotrzeć do szerszego grona osób potrzebujących pomocy, a w efekcie prowadzi do zmniejszenia skali problemów społecznych. Konieczność częstszego współdziałania instytucji powiatu

i organizacji społecznych na płaszczyźnie polityki społecznej wynika z dotychczasowej, niewystarczającej intensywności współpracy tych podmiotów. Wartości, które przyświecają misji:

- wysoka jakość życia mieszkańców;
- adekwatność usług publicznych z zakresu pomocy społecznej do potrzeb społeczności;
- współpraca instytucji powiatowych z organizacjami społecznymi.

8.2. Cele strategiczne

W oparciu o te założenia wyznacza się następujące cele strategiczne pomocy społecznej w powiecie brzeskim na lata 2019 –2029:

- zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji i ekсклюzy społecznej grup i osób zagrożonych na terenie powiatu brzeskiego;
- rozwój nowych instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form usług społecznych, tym dla wsparcia i opieki nad dzieckiem, rodziną, osobami niepełnosprawnymi i starszymi;
- rozwój nowych form pracy socjalnej;
- wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej i przekazywanie im do realizacji części zadań publicznych;
- wspieranie rozwoju samoorganizacji społecznej, podmiotów ekonomii społecznej oraz różnorodnych form samopomocy;
- wdrażanie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się;
- rozwój infrastruktury usług społecznych w powiecie brzeskim

8.3. Cele operacyjne

8.3.1. Cel strategiczny: zapobieganie i przeciwdziałanie marginalizacji i ekсклюzy społecznej grup i osób zagrożonych na terenie powiatu brzeskiego.

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne
1.	Tworzenie warunków do zmiany nawyków, zachowań i postaw mieszkańców powiatu wobec uzależnień	2019 -2029	Wydziały i jednostki organizacyjne samorządów gminnych i powiatu brzeskiego
2.	Rozwój nowych form pracy z osobami uzależnionymi	2019 - 2029	PCPR

3.	Działania edukacyjne dla uczniów i placówek powiatowych w zakresie uzależnień	2019 - 2029	Szkoły i placówki opiekuńczo wychowawcze Powiatu Brzeskiego
4.	Realizacja programów profilaktycznych w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie, z wykorzystaniem środków gmin z Funduszu Przeciwalkoholowego (porozumienia z gminami)	2019 - 2029	Szkoły i placówki opiekuńczo wychowawcze Powiatu Brzeskiego, PCPR, PPP
5.	Rozwój instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form wsparcia dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą	2019 - 2029	PCPR
6.	Prowadzenie aktywnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	2019 - 2029	PUP, PCPR, organizacje pozarządowe
7.	Wspieranie powstawania i działalności podmiotów ekonomii społecznej	2019 -2029	Starostwo Powiatowe, PUP, PCPR

8.3.2. Rozwój nowych instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form usług społecznych, tym dla wsparcia i opieki nad dzieckiem, rodziną, osobami niepełnosprawnymi i starszymi

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne
1.	Wspieranie powstawania i działalności nieinstytucjonalnych form pieczy zastępczej	2019 - 2029	PCPR, NGO
2.	Tworzenie instytucjonalnych i nieinstytucjonalnych form wsparcia i opieki dla seniorów i osób niesamodzielnych	2019 - 2029	PCPR, NGO
3.	Tworzenie dziennych form wsparcia i opieki nad osobami niepełnosprawnymi	2019 - 2029	PCPR, NGO
4.	Tworzenie miejsc opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych i niesamodzielnych	2019 - 2029	PCPR, NGO
5.	Aplikowanie o środki zewnętrzne na tworzenie nowych form usług społecznych w powiecie brzeskim	2019 - 2029	PCPR, NGO
6.	Tworzenie domów opieki społecznej dla nie więcej niż 30 osób, w tym specjalistycznych w gminach powiatu brzeskiego	2019 - 2029	PCPR, jednostki samorządu gminnego, NGO, podmioty gospodarcze

8.3.3 Rozwój nowych form pracy socjalnej

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne
1.	Wdrażanie nowych metod pracy socjalnej w jednostkach pomocy społecznej powiatu brzeskiego	2019 - 2029	PCPR, placówki opiekuńczo wychowawcze, domy pomocy społecznej
2.	Opracowanie standardów współpracy z ośrodkami pomocy społecznej z terenu powiatu brzeskiego	2019 - 2029	PCPR
3.	Opracowanie nowych, skutecznych form pracy socjalnej z rodzicami dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2019 - 2029	PCPR, placówki opiekuńczo wychowawcze
4.	Podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej	2019 - 2029	PCPR
5.	Tworzenie i rozwój interdyscyplinarnych zespołów zadaniowych	2019 - 2029	PCPR
6.	Przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników jednostek pomocy społecznej oraz prowadzących rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka	2019 - 2029	PCPR, placówki opiekuńczo wychowawcze, domy pomocy społecznej, warsztaty terapii zajęciowej

8.3.4. Wspieranie organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy i integracji społecznej i przekazywanie im do realizacji części zadań publicznych.

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne
1.	Opracowanie wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy i integracji społecznej, pieczy zastępczej, osób niepełnosprawnych	2020 - 2021	PCPR
2.	Wsparcie w tworzeniu i realizacji projektów UE i innych programów społecznych	2019 - 2029	PCPR
3.	Opracowanie mechanizmów przekazywania zadań i środków na realizację przez NGO zadań publicznych w zakresie pieczy	2019 - 2029	PCPR

	zastępczej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych		
4.	Dofinansowywanie organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych powiatu	2019 - 2029	Powiat Brzeski, PCPR

8.3.5. Wspieranie rozwoju samoorganizacji społecznej, podmiotów ekonomii społecznej oraz różnorodnych form samopomocy

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne
1.	Rozwijanie wolontariatu w sferze pieczy zastępczej i osób niepełnosprawnych	2019 - 2029	PCPR
2.	Promowanie podmiotów ekonomii społecznej poprzez wykorzystanie stron internetowych Starostwa i PCPR	2019 - 2029	PCPR
3.	Wspieranie samopomocy sąsiedzkiej jako formy opieki	2019 -2029	PCPR we współpracy z OPS powiatu brzeskiego
4.	Wykorzystywanie w zamówieniach publicznych klauzul społecznych	2019 -2029	Starostwo, PCPR, jednostki organizacyjne powiatu

8.3.6. Wdrażanie Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych w zakresie podnoszenia świadomości społecznej i likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	Podmioty odpowiedzialne
1.	Prowadzenie kampanii medialnej dotyczącej Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych	2019 - 2029	PCPR
2.	Przeprowadzenie monitoringu wszystkich jednostek samorządu powiatowego pod kątem dostępności dla osób niepełnosprawnych	2020	PCPR
3.	Opracowanie mapy dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu brzeskiego	2020 - 2022	PCPR, NGO
4.	Realizacja programów PFRON oraz UE w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych	2019 - 2029	PCPR,NGO

5.	Rozwój usług asystenckich dla osób niepełnosprawnych	2019 - 2029	PCPR, NGO
----	--	-------------	-----------

8.3.7. Rozwój infrastruktury usług społecznych w powiecie brzeskim

L.p.	Kierunki działań	Termin realizacji	
1.	Utrzymywanie standardów działania placówek opiekuńczo wychowawczych i domów pomocy społecznej w powiecie brzeskim	2019 - 2029	Powiat Brzeski, PCPR
2.	Wsparcie samorządów gminnych w tworzeniu dziennych form opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi	2019 - 2029	PCPR
3.	Tworzenie warunków do powstawania rodzinnych form opieki nad dzieckiem	2019 - 2029	Powiat Brzeski, PCPR
4.	Wsparcie NGO w tworzeniu warunków do rozwoju infrastruktury usług społecznych – rodzinne domy dziecka, domy pomocy społecznej, mieszkania wspomagane, mieszkania chronione	2019 - 2029	Powiat Brzeski, PCPR
5.	Tworzenie warunków do współpracy w zakresie funkcjonowania Punktu/Punktów Interwencji Kryzysowej	2019 - 2029	Powiat Brzeski, PCPR

8.4 Kierunki rozwoju infrastruktury pomocy społecznej na terenie powiatu brzeskiego

Uzupełnieniem do kierunków działań w zakresie rozwoju infrastruktury usług społecznych w powiecie brzeskim jest określenie zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w perspektywie do 2029 roku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako jednostka organizacyjna samorządu powiatu brzeskiego wykonująca zadania z zakresu pomocy społecznej w szerszym stopniu musi rozwijać swoje struktury ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych przez specjalistów. Rozwijanie diagnostyki oraz wczesnej interwencji socjalnej jest zadaniem nie tylko PCPR ale także służb socjalnych samorządów gminnych wchodzących w strukturę administracyjną powiatu brzeskiego. W wielu obszarach wczesna interwencja i praca specjalistów, którzy powinni być zatrudniani w jednostkach pomocy

społecznej zapobiegnie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego i wdrożenia kosztownych działań w zakresie instytucjonalnych form wsparcia i pomocy.

Rozwijanie nowych form współpracy na poziomie instytucji realizujących i uzupełniających się działań w określonym obszarze przynieść może oczekiwane z poziomu osoby objętej działaniem oraz instytucji rezultaty. zachodzące zmiany w strukturze społecznej, nowe zjawiska społeczne wymagać będą dobrze przygotowanej i specjalistycznej kadry. Dlatego też ważne jest rozwijanie nowych form działań i współpracy, angażowanie do rozwiązywania problemów najbliższego otoczenia osób wymagających wsparcia, wolontariuszy oraz organizacji pozarządowych.

IX. Zarządzanie, monitoring i ewaluacja Strategii

9.1. Zarządzanie (wdrażanie), monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego na lata 2019 – 2029

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego na lata 2019–2029 jest dokumentem programującym w długim okresie politykę społeczną powiatu. W powszechnym przekonaniu pracowników samorządowych, działaczy organizacji pozarządowych i ekspertów, skuteczne i efektywne wdrażanie założeń strategicznych wymaga zaangażowania i pracy wielu różnych podmiotów oraz koordynacji i monitoringu ich działań wspartych społecznym poparciem mieszkańców powiatu. Niżej przedstawiono założenia systemu wdrażania, monitoringu, ewaluacji, aktualizacji, a także promocji strategii. Propozycje te powinny usprawnić całość mechanizmu zarządzania strategicznego w zakresie polityki społecznej powiatu. Sugestią opracowania jest stworzenie mechanizmu zarządczego, który będzie w sposób zintegrowany i jednocześnie wielofunkcyjny prowadził proces od wdrażania dokumentu do jego aktualizacji w nowym cyklu działań planistycznych. W dalszej kolejności prezentujemy poszczególne fazy i narzędzia, które będzie można wykorzystać na kolejnych etapach zarządzania strategicznego. Ogólny schemat zarządzania prezentuje się w sposób następujący:

W konstrukcji modelu nawiązano pośrednio do modelu FRDL opisanego w dokumentach i opracowaniach projektu „Decydujmy Razem” min.: *Planowanie rozwoju lokalnego z udziałem społeczności. Poradnik partycypacji publicznej oparty na doświadczeniach projektu „Decydujmy razem”*, redakcja M. Rogaczewska, W. Chodacz, A. Hejda, D. Prędkopowicz, Warszawa 2014, s. 44 i nast.

9.2. Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego jest przyjmowana uchwałą Rady Powiatu Brzeskiego. Za realizację określonych w niej zapisów odpowiedzialność ponosi organ powiatu, jakim jest zarząd powiatu brzeskiego. Osiągnięcie zawartych w niej celów oraz realizacja wymienionych w niej zadań będzie zależeć od sprawności konkretnych wydziałów i referatów, a także jednostek organizacyjnych powiatu, których kompetencje związane są z konkretnymi działaniami.

Wskazane w niniejszym dokumencie priorytetowe cele i zadania będą możliwe do osiągnięcia przy zaangażowaniu władz i instytucji samorządowych, ale także innych lokalnych aktorów społecznych działających na rzecz rozwiązywania problemów powiatu brzeskiego.

Wobec wysokiego poziomu komplikacji wskazanych w diagnozie i w części planistycznej kwestii społecznych należy zmierzać do zawiązania trwałego partnerstwa na rzecz strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, w którego skład powinna wchodzić administracja samorządowa, organizacje pozarządowe z terenu powiatu brzeskiego, grupy nieformalne, przedstawiciele różnych środowisk społecznych (interesariuszy poszczególnych problemów) mogących poprzez zaangażowanie swojego potencjału przyczynić się do rozwiązywania ważnych problemów społecznych powiatu. Tak uformowane partnerstwo, zgodne z wytycznymi modelu współpracy między organizacjami pozarządowymi, a administracją publiczną, powinno być wiodącą ideą w tworzeniu konstrukcji procesu zarządczego. Wskazane jest, by zarząd powiatu brzeskiego z racji kompetencji pełnił w tym partnerstwie rolę lidera biorąc odpowiedzialność za realizację celów strategicznych oraz koordynując działania zarówno administracji samorządowej, jak i innych instytucji i podmiotów zaangażowanych w realizację strategii. Ważną funkcję w procesie spełniać powinno PCPR. Generalnie przypisano mu funkcję instytucjonalnego animatora procesu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii, z zastrzeżeniem, iż winien się on koncentrować na zadaniach normatywnie mu przypisanych.

Instytucjonalnym wyrazem partnerstwa na rzecz strategicznego rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Brzeskiego byłyby Zespoły Robocze i Problemowe, które aktualnie są elementem praktyki wdrażania różnych programów, a także bieżącego koordynowania i rozwiązywania problemów społecznych. W ich aktywności należy uwzględnić kwestie realizacji, monitoringu i oceny strategii. Przejęły by one na siebie zakresy odpowiedzialności odnoszące się do wdrażania poszczególnych celów operacyjnych, a także monitorowania, w jakim stopniu są one realizowane. Do zadań zespołów roboczych może należeć także organizacja współpracy między poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami z terenu powiatu, dostosowanie realizacji

działań zapisanych w strategii i innych dokumentach branżowych, koordynowanie działań powiatu w obszarze pozyskiwania funduszy zewnętrznych na zadania zawarte w strategii, pozyskiwanie partnerów do realizacji zadań w niej zapisanych. Docelowo należałoby jednak zmierzać do utworzenia Powiatowego Zespołu Partycypacyjnego ds. Realizacji, Monitoringu i Oceny Strategii. Zdolność do jego powołania powinna być rezultatem oceny przez władze powiatu dojrzałości i gotowości różnych partnerów do trwałego i aktywnego uczestniczenia w jego pracach. Wdrażanie zapisów strategii może ułatwić ewentualne tworzenie rocznych planów operacyjnych, które będą stanowić narzędzie wykonawcze strategii. W planach operacyjnych powinno się uwzględnić zadania przewidziane do realizacji na dany rok. Zadania mogą zostać opisane na wyższym, niż w strategii, poziomie szczegółowości poprzez określenie:

- nazwy celu/celów strategicznych i operacyjnych, w które wpisuje się zadanie,
- nazwy zadania,
- potrzeby/problemu, które ma rozwiązać zadanie,
- adresata zadania,
- czasu realizacji zadania (od...do...) i etapów realizacji zadania,
- spodziewanych rezultatów zadania,
- jednostek odpowiedzialnych za zadanie,
- budżetu zadania wraz ze źródłami finansowania.

Ważnym elementem wdrożeniowym powinno być wykorzystanie już istniejących w powiecie, w tym przypadku PCPR, narzędzi zarządczych pozwalających przełożyć cele i zadania strategiczne na poziom konkretnych stanowisk pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego powinna się charakteryzować elastycznością, ze względu na zmieniające się warunki społeczno-ekonomiczne. Pojawienie się istotnego dla rozwiązywania problemów społecznych powiatu sprzyjającego lub negatywnego czynnika zewnętrznego lub wewnętrznego może zdeterminować konieczność eliminacji lub wygenerowania nowych zadań, czy nawet zmianę kierunku rozwiązywania problemów społecznych określonego przez strategię.

9.3. Monitoring i Ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego

Budując koncepcję monitoringu i ewaluacji należy uściślić rozumienie obu pojęć w planowanej procedurze. Monitoring w odróżnieniu od ewaluacji koncentruje się przede wszystkim na odpowiedzi na pytanie o to, co się dzieje, jak przebiega realizacja zaplanowanego działania, w związku z oczekiwanymi produktami, i czy działania te są realizowane zgodnie z wcześniej zdefiniowanymi celami. Poprzez monitoring będziemy rozumieć proces polegający na systematycznym gromadzeniu, analizowaniu i raportowaniu wiarygodnych, zobiektywizowanych

informacji ilościowych i jakościowych, dotyczących wdrażania projektów i programów. Jego intencją jest zapewnienie zgodności ich realizacji z wcześniej przyjętymi założeniami i celami, w aspekcie finansowym i rzeczowym. W tym ujęciu monitoring będziemy traktować jako element wewnętrznego, bieżącego i jednocześnie zintegrowanego zarządzania strategią, zorientowanego na bieżącą kontrolę osiągania wcześniej przyjętych celów. W tym przypadku oznacza to konieczność monitorowania ex-post procesu planowania i bieżącego procesu wdrażania lokalnej polityki publicznej. Ma on na celu aktualną ocenę realizacji zadań strategicznych poprzez kontrolowanie, czy poszczególne zadania zostały odpowiednio zrealizowane w zakładanym w strategii czasie, czy osiągnięte zostały określone rezultaty, oraz czy nie zostały przekroczone przeznaczone na realizację działań środki finansowe. Monitoring realizacji strategii może zostać uregulowany odpowiednią procedurą wprowadzoną na drodze uchwały lub zarządzenia. Monitoring powinien być prowadzony kompleksowo i systematycznie przez zespół pracowników PCPR, wykorzystujących w swojej pracy efekty działań zespołów roboczych i problemowych.

Efektom tych prac powinno być roczne sprawozdanie, uwzględniające monitoring realizacji celów i zadań strategicznych. Należy zadbać aby zawierało ono skrócony opis stanu wdrażania zadań strategicznych w porównaniu do planu, ukazywać stopień osiągnięcia wskaźników, a także przedstawione wydatki poniesione na poszczególne zadania oraz wskazywane ewentualne działania naprawcze, jeśli stopień realizacji działań w znaczący sposób odbiega od planu.

Poprzez ewaluację rozumiemy „proces polegający na systematycznej i obiektywnej ocenie programu, jego założeń, procesu realizacji i rezultatów pod względem stosowności, skuteczności, trwałości, efektywności, a także użyteczności podjętych w ich ramach działań”. Ewaluacja powinna dostarczać rzetelnych i przydatnych informacji o obiekcie badania, wspierając w ten sposób proces decyzyjny oraz wspierając współdziałanie wszystkich partnerów zaangażowanych w realizację strategii. Jej celem jest „poprawa jakości, skuteczności i spójności udzielanego wsparcia”. Ewaluacja to także badanie szeroko rozumianego wpływu danego programu na otoczenie społeczno-ekonomiczne. Badanie takie nie tylko spełnia funkcje poznawcze i dostarcza wiedzy na temat zmiany, jaka zaszła w powiecie poprzez realizację celów strategicznych. Ewaluacja buduje także mechanizmy zaufania, współpracy i współdziałania pomiędzy realizatorami programu, a innymi zainteresowanymi tym programem grupami (społecznością lokalną). Ewaluacja powinna dostarczać kryteria, metody i środki do oceny racjonalności działań publicznych, spełniając w sektorze publicznym rolę analogiczną do mechanizmu rynkowego w sektorze prywatnym (por. Zajackowska A., *Monitoring na potrzeby wdrażania projektów*, Warszawa 2008, Nicholas J. M., Steyn H., *Zarządzanie projektami. Zastosowanie w biznesie, inżynierii i nowych technologiach*, Warszawa 2011., *Ewaluacja w polityce publicznej*, pod red. A. Surdeja, Warszawa 2013.).

Najczęściej wskazuje się, że ewaluacja może pełnić trzy podstawowe funkcje :

1. Funkcję rozliczania i egzekwowania odpowiedzialności.
2. Funkcję poznawczą.
3. Funkcję stymulowania usprawnień w rozwiązywaniu problemów społecznych i organizacyjnych.

Oprócz wymienionych funkcji ewaluacja może pełnić funkcję legitymizacji, potwierdzając prawidłowość i społeczną użyteczność działań publicznych oraz uzasadniać sposób wydatkowanie środków publicznych. Ewaluacja wykracza poza funkcje monitoringu, odpowiadając na pytanie, czy działania zostały zrealizowane, ale też czy zostały one zrealizowane według kryteriów takich jak: skuteczność, efektywność i adekwatność (realizacja, odpowiednia do istniejących potrzeb). Na podstawie badań ewaluacyjnych zarządzający winni otrzymać informację, jakie działania należy podjąć, aby te kryteria były spełniane. Spełnienie tych funkcji wymaga przeprowadzenia ewaluacji okresowej (*mid-term*) i końcowej (*ex-post*) wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego. Ewaluacja okresowa powinna zostać zrealizowana po 2. roku realizacji Strategii (2021 rok). Ewaluacja końcowa powinna zostać przeprowadzona w ostatnim roku realizacji strategii, a jej wyniki mogą być podstawą do jej aktualizacji na kolejne lata. Ich celem powinno być zbadanie:

- efektywność wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego (czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe włożone w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów)
- skuteczność (czy realizowane działania przyczyniają się do osiągnięcia wyznaczonych celów)
- adekwatności (odpowiedniości) (czy realizowane działania są adekwatne do potrzeb).

Źródłem danych, które służą do ewaluacji mogą być np. dane statystyczne, raporty z monitoringu, raporty z kontroli, dane z badań społeczności lokalnej, dane pozyskane na spotkaniach z mieszkańcami. Wskazane jest, aby ewaluacją strategii zajmowały się także osoby nie zaangażowane w realizację działań zapisanych w dokumencie, co powinno zapewnić jej obiektywizm. Sprawozdania z ewaluacji należy publikować na stronie Biuletynu Informacji Publicznej po przyjęciu go uchwałą Rady Powiatu. Dostęp do nich powinni mieć tym samym zapewniony m.in. obecni i przyszli mieszkańcy powiatu oraz wszyscy potencjalni użytkownicy i inwestorzy zainteresowani realizacją jego polityki rozwojowej.

9.4. Aktualizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego

Zadanie aktualizacji strategii powinno zostać podjęte w końcowej fazie realizacji poprzedniego dokumentu. Informacje do jej przeprowadzenia dostarczyć powinien, między innymi, proces jej oceny. Ma ona na celu weryfikację i

dostosowanie misji oraz celów strategicznych i szczegółowych do zmieniających się warunków społeczno-ekonomicznych.

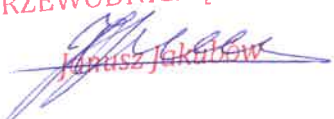
Zalecane jest by aktualizację przeprowadzono z zastosowaniem metody partycypacyjnej, angażując w proces zarówno pracowników administracji samorządowej jak i przedstawicieli lokalnych organizacji i grup nieformalnych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych powiatu. Pozwoli to na zapewnienie ciągłości procesu zarządzania strategicznego i obniżenie kosztów sporządzania kolejnego dokumentu.

9.5. Promocja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego

Upowszechnienie dokumentu strategicznego jest istotne z punktu widzenia przejrzystości działań władz powiatu oraz podnoszenia świadomości społeczności lokalnej na temat jego kierunków rozwojowych. Zasadne jest, bo po uchwaleniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Brzeskiego przez Radę Powiatu zamieścić informację o tym fakcie na stronie Starostwa Powiatowego oraz w lokalnych mediach wraz z odnośnikiem lub miejscem, w którym można znaleźć tekst dokumentu. Taka forma dotarcia do społeczności lokalnej pozwoli na budowanie świadomości mieszkańców na temat zadań powiatu oraz ich poczucia tożsamości i gotowości do zaangażowania w jego realizację.

X. ZAKOŃCZENIE

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem wyznaczającym cele i zadania pomocy społecznej w Powiecie Brzeskim na okres najbliższych 10 lat. Dokonując ewaluacji Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2004 – 2018 należy zauważyć, że wiele obszarów i zjawisk występujących w obszarze pomocy społecznej w dalszym ciągu jest aktualnych. Różnią się one natężeniem i czasem jego występowania. Wiele działań, które zrealizowano przyczyniły się do zmiany jakościowej w danym obszarze. Za szczególnie istotną wartość, jaką udało się w ocenie realizatora Strategii zrealizować należy uznać współpracę z organizacjami pozarządowymi, działającymi w obszarze zadań publicznych powiatu brzeskiego. Za zaangażowanie w rozwiązywanie problemów społecznych na poziomie powiatu brzeskiego należą się szczególne podziękowania dla osób, które poświęcają swój czas na rzecz innych osób.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Janusz Jakubów

Wyniki głosowania

Głosowano w sprawie: uchwała ws. przyjęcia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019–2029,

ZA: 19, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 2

Wyniki imienne:

ZA (19)

Adam Dziasek, Zuzanna Gajewska, Julia Goj-Birecka, Mieczysław Grzybek, Klemens Jakubowski, Janusz Jakubów, Stanisław Jurasz, Monika Jurek, Józef Kaczan, Tomasz Komarnicki, Arletta Kostrzewa, Arkadiusz Majewski, Jacek Mazurkiewicz, Jacek Monkiewicz, Tomasz Róża, Ewa Smolińska, Janusz Suzanowicz, Jerzy Wójcik, Cecylia Zdebik

NIEOBECNI (2)

Mariusz Grochowski, Tomasz Trzaska

Głosowanie zakończono w dniu: 26 września 2019, o godz. 12:07

Wygenerowano w systemie eSesja.pl | 2019-10-03 15:42:57

